

ISAN

Q4/2564

Insight & Outlook

- แนวโน้มเศรษฐกิจอีสาน ปี 2565
- สรุปเศรษฐกิจอีสาน ปี 2564
- อีสานหลังการเปิดประเทศ
- แผลเศรษฐกิจจากภัยพิบัติน้ำท่วม

Powered by econ
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
FACULTY OF ECONOMICS, KHON KAEN UNIVERSITY

เนื้อหาภายในเล่ม

สรุปเศรษฐกิจอีสาน ปี 2564 03

- ปี 2564 เป็นปีที่ COVID-19 มีการระบาดอย่างหนัก แต่อย่างไรก็ตามการเร่งฉีดวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน สามารถควบคุมการระบาด และสามารถเริ่มเปิดประเทศเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ 04
- รถไฟจีน-ลาว เป็นโอกาสในการพัฒนาของภูมิภาคอีสาน ทั้งด้านการขนส่งสินค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว แต่อาจมีความเสี่ยงต่อการขาดดุลการค้าที่มากขึ้น 08
- ธุรกิจที่มีการจดทะเบียนใหม่สูงสุดปี 2564 คือกลุ่มธุรกิจค้าปลีกและค้าส่ง โดยเป็นผลจากลักษณะธุรกิจที่เกิดง่ายตายไวทำให้มีผู้ประกอบการหน้าใหม่เข้ามามาก 12
- ผลกระทบจากการระบาดตั้งแต่ปี 2563 ทำให้ธุรกิจภาคอสังหาริมทรัพย์อีสานได้รับผลกระทบอย่างหนัก 14
- อุตสาหกรรมเป้าหมายในอีสานที่มีมากที่สุดคืออุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-Curve) 15

เนื้อหาภายในเล่ม

อีสานหลังการเปิดประเทศ 16

- พฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนมีแนวโน้มกลับสู่สถานการณ์ปกติก่อนเกิดการระบาด แต่กิจกรรมการเดินทางผ่านระบบขนส่งสาธารณะอาจไม่กลับไปเป็นเหมือนเดิม 20
- พื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวมีการเดินทางเพิ่มมากกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัดซึ่งเป็นผลดีต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ 26
- หลังการเปิดประเทศความต้องการท่องเที่ยวของอีสานเพิ่มสูงขึ้น โดยเป็นการท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลัก 27
- การนำเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการทั้งร้านและหลังร้าน และการเข้าร่วมกับบริการ Food delivery เพื่อลดการสัมผัสและความแออัด เป็นแนวทางการปรับตัวของร้านอาหารที่มีประสิทธิภาพที่สุด 33
- การรับชำระเงินผ่าน E-payment รวมถึงการยกร้านค้าไปไว้ใน Online shopping platform ช่วยยกระดับให้การบริการของธุรกิจค้าปลีกครอบคลุมและเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มากขึ้น 39
- การกลายพันธุ์ของ COVID-19 สายพันธุ์ Omicron อาจทำให้การระบาดรุนแรงมากกว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้า ซึ่งหากภาครัฐมีการยกระดับมาตรการให้รัดกุมมาก อาจทำให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจหยุดชะงัก 42

เนื้อหาภายในเล่ม

แผลเศรษฐกิจจากภัยพิบัติน้ำท่วม 49

- พื้นที่น้ำท่วมในปี 2564 ยังเป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก โดยพื้นที่กว่า 1 ล้านไร่ในอีสานถูกน้ำท่วม 50
- อีสานอินไซต์ประมาณความเสียหายจากข้าวจมน้ำที่ 4.1 พันล้านบาท ขณะที่เงินเยียวยาจากภาครัฐ คิดเป็นเพียง 32% ของมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น 51
- ผลจากน้ำท่วมทำให้ปริมาณน้ำกักเก็บในภาคอีสานมีมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการเพาะปลูก ในรอบการเพาะปลูกถัดไป 56
- การเพิ่มพื้นที่ชลประทาน จะช่วยยกระดับผลิตภาพของภาคเกษตรอีสานได้ 57
- ครัวเรือนอีสานกว่า 100,000 ครัวเรือน ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม โดยอีสานอินไซต์ประมาณความเสียหาย ไว้ที่ 2.1 พันล้านบาท 58
- ผลจากน้ำท่วมทำให้หนี้ครัวเรือนกลุ่มที่ใช้เพื่อซ่อมแซมทรัพย์สินที่เสียหายทั้งในภาคครัวเรือนและธุรกิจ เพิ่มขึ้นสูงเป็นอย่างมาก 61

แนวโน้มเศรษฐกิจอีสาน ปี 2565

อีสานอินไซต์คาดว่าเศรษฐกิจอีสานในปี 2565 จะทยอยฟื้นตัวอย่างช้า ๆ โดยการระบาดของ Omicron อาจทำให้ภาครัฐกระชับมาตรการให้รัดกุมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและความต้องการท่องเที่ยวในประเทศ

การเปิดประเทศสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจอีสานได้น้อย เนื่องจากโครงสร้างภาคอีสานที่พึ่งพาเศรษฐกิจในประเทศเป็นหลัก

ผลกระทบจากแผลเศรษฐกิจและน้ำท่วม ผลักให้หนี้ครัวเรือนสูงขึ้น อาจเป็นปัจจัยกดดันการฟื้นตัวเศรษฐกิจในระยะเวลาต่อไป

รถไฟจีน-ลาวอาจกระทบให้ไทยขาดดุลการค้ากับจีนมากขึ้น ถึงแม้จะปลอดภาษีการนำเข้า-ส่งออกผลไม้ แต่ยังไม่สามารถส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคอื่นได้

มาตรฐานใหม่ (Next Normal) ในการปรับตัวของภาคธุรกิจ เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เพื่อยกระดับการให้บริการให้ครอบคลุม ลดความแออัดและการสัมผัสซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของ COVID-19

เศรษฐกิจอีสาน ปี 2565

ปัจจัยบวก

- ในระยะสั้นการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนจะมากขึ้นจาก Pent-up demand
- ความคืบหน้าในการฉีดวัคซีนที่มากขึ้น รวมถึงการผ่อนคลายมาตรการทำให้ธุรกิจเปิดดำเนินการได้เสรีมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ
- จังหวัดที่มีชายแดนติดกับลาวโดยเฉพาะจังหวัดหนองคาย จะมีความต้องการท่องเที่ยวมากขึ้นจากการมีรถไฟจีน-ลาว

ปัจจัยลบ

- สถานการณ์การระบาดที่ยังไม่สิ้นสุด ทำให้ผู้ประกอบการในภาคท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องยังไม่มั่นใจในการเปิดดำเนินกิจการแบบเต็มรูปแบบ
- หนี้สินของครัวเรือนและเกษตรกรที่ปรับตัวสูงขึ้นจากผลกระทบของน้ำท่วม อาจกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้เป็นวงกว้าง

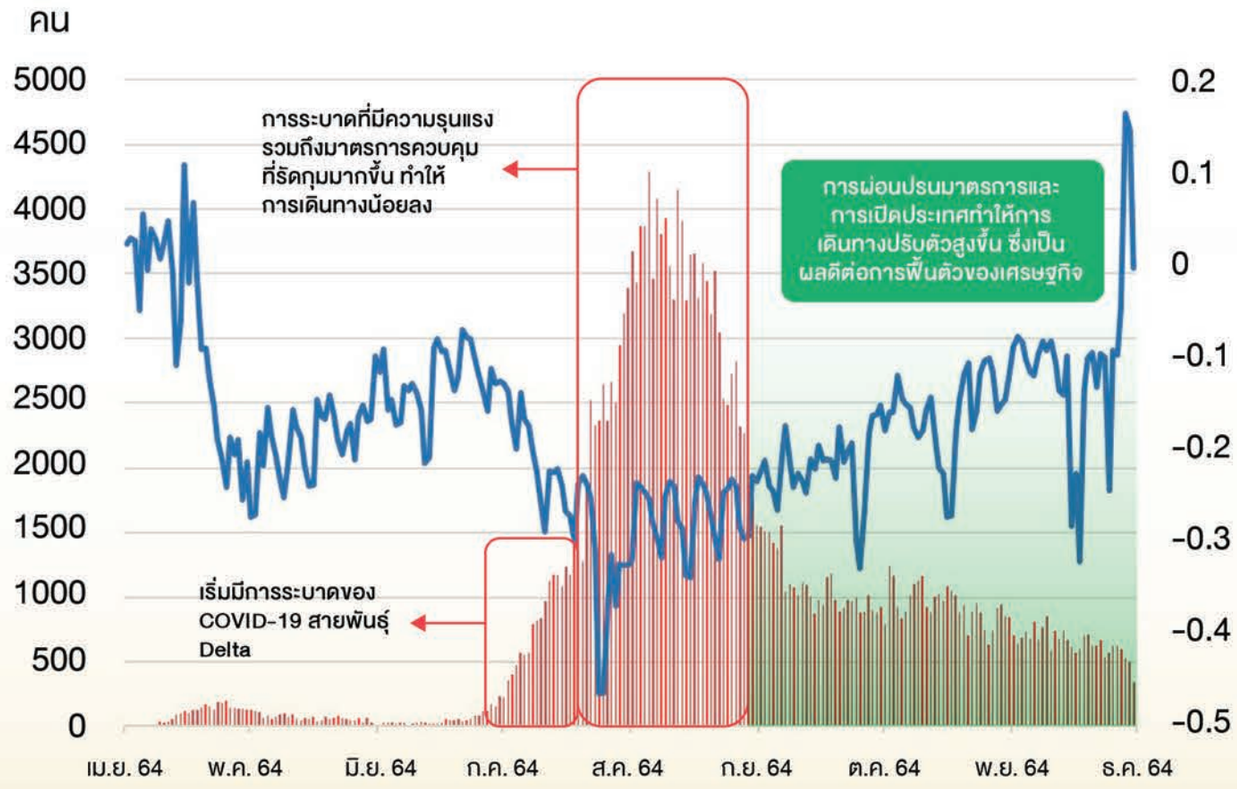
ปัจจัยเสี่ยง

- การนำเข้าสินค้าผ่านรถไฟจีน-ลาวเข้ามาในอีสาน อาจกระทบต่อเสถียรภาพของราคาสินค้าประเภทเดียวกันให้มีความผันผวนมากขึ้น
- การกลายพันธุ์ของ COVID-19 สายพันธุ์ Omicron ที่มีความสามารถในการหลีกเลี่ยงการตรวจจับและแพร่ระบาดได้รวดเร็วกว่าสายพันธุ์ Delta อาจทำให้ภาครัฐต้องยกระดับมาตรการควบคุมการระบาดให้เข้มงวดมากอีกครั้ง

สรุปเศรษฐกิจอีสานปี 2564

จำนวนผู้ติดเชื้อใหม่และมาตรการควบคุม COVID-19 มีผลต่อการเดินทางของประชาชน ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจอีสาน

จำนวนผู้ติดเชื้อใหม่และการเดินทางของประชาชนอีสาน

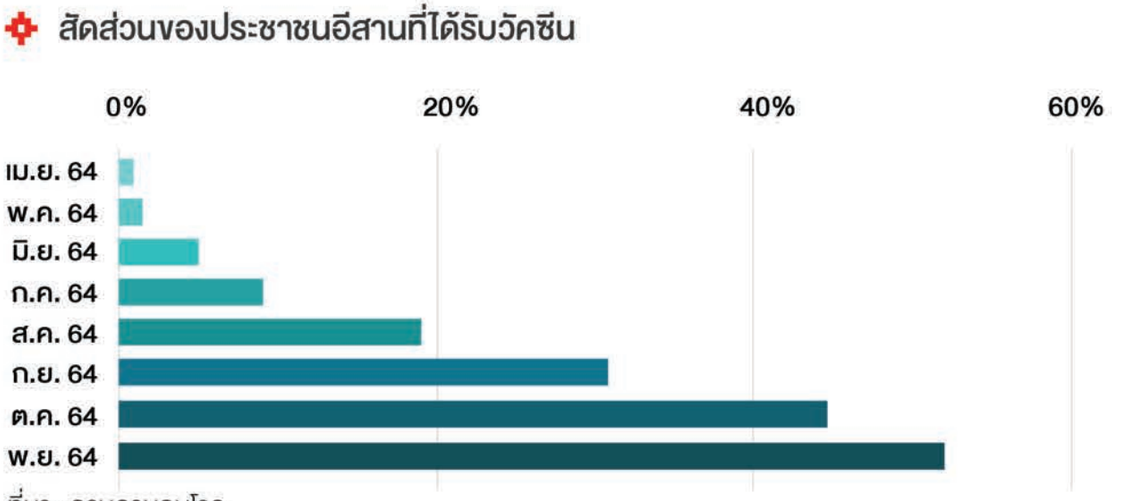
ที่มา : ศบค. และ Facebook

Facebook Movement คือดัชนีสะท้อนการเคลื่อนไหวของผู้ใช้ Facebook ในแต่ละพื้นที่

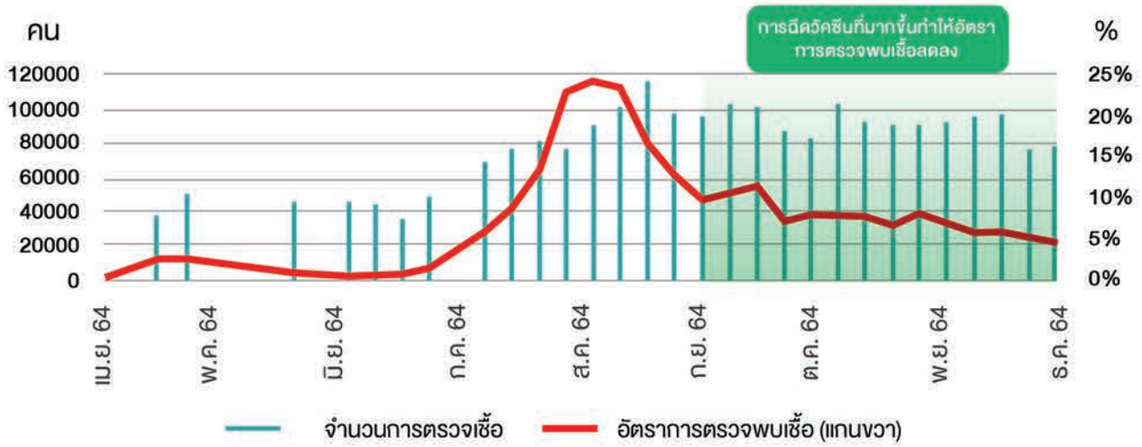
ปี 2564 เป็นปีที่ภาคอีสานได้รับผลกระทบจากการระบาดหนักและยาวนาน เพื่อควบคุมการระบาดที่รุนแรง ภาครัฐจึงปรับมาตรการให้มีความรัดกุมมากขึ้น ส่งผลให้การเดินทางของผู้คนลดลง สะท้อนถึงเศรษฐกิจที่ชะลอตัว แต่เมื่อมาตรการที่เข้มงวดเริ่มลดจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ได้ ภาครัฐจึงมีการผ่อนปรนมาตรการ รวมถึงการเปิดประเทศเพื่อรับนักท่องเที่ยวจากต่างชาติ ซึ่งทำให้การเดินทางของผู้คนเพิ่มขึ้นอีกครั้ง เป็นแนวโน้มที่ดีของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ

การเร่งฉีดวัคซีนและมาตรการควบคุมการระบาดของภาครัฐส่งผลให้อัตราการตรวจพบเชื้อ COVID-19 มีแนวโน้มลดลง

ที่มา : กรมควบคุมโรค

ที่มา : กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

การสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะยับยั้งการระบาดของ COVID-19 และเร่งให้เกิดการฟื้นตัวของเศรษฐกิจได้ ภาครัฐจึงมีการเร่งฉีดวัคซีนให้กับประชาชนให้ได้มากที่สุด โดยร้อยละการฉีดวัคซีนต่อประชากรที่มากขึ้นทำให้อัตราการตรวจพบผู้ติดเชื้อใหม่ลดลง ซึ่งสะท้อนว่าทั้งการฉีดวัคซีนและมาตรการควบคุมการระบาดของภาครัฐสามารถลดการพบผู้ติดเชื้อใหม่ลงได้

แม้ภายหลังจะมีการผ่อนปรนมาตรการให้ประชาชนเดินทางได้อย่างเสรีมากขึ้น ทั้งจากในและต่างประเทศ แต่อัตราการพบผู้ติดเชื้อใหม่ก็ยังมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากประชาชนที่ได้รับวัคซีนแล้วมีมากขึ้น

เดือนกันยายน เป็นเดือนที่อีสานเริ่มได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในภาคอีสานกินพื้นที่มากกว่า 1 ล้านไร่ ทั้งพื้นที่การเกษตรและพื้นที่อยู่อาศัย โดย**อีสานอินไซต์ประมาณความเสียหายอยู่ที่ 6.2 พันล้านบาท** และคาดว่าผลกระทบจากน้ำท่วมจะผลักให้หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น 12%

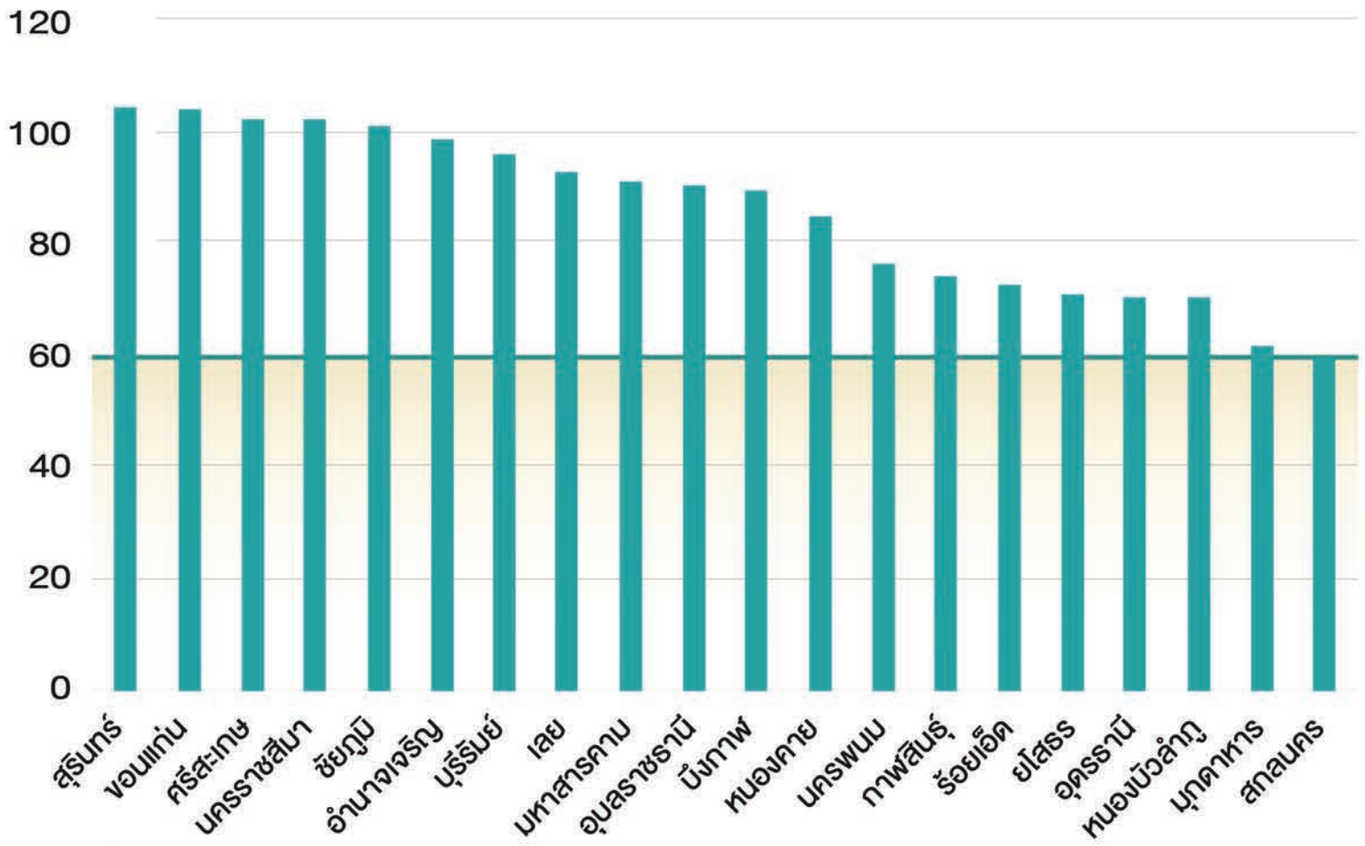

ที่มา Gistda

ผลจากน้ำท่วมทำให้ปริมาณน้ำกักเก็บของอีสานเพิ่มมากขึ้น โดยอ่างเก็บน้ำทั้งหมดในอีสานทั้งขนาดกลางและขนาดใหญ่มีปริมาณน้ำกักเก็บมากกว่า 60% ซึ่งเพียงพอต่อการผลิตน้ำประปาเพื่ออุปโภคบริโภค และการเกษตร โดยอีสานอินไซต์คาดการณ์ว่า รอบการผลิตหน้าผลผลิตจะปรับตัวสูงขึ้น 5% เนื่องจากมีปัจจัยหนุนอย่างปริมาณน้ำที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก

ปริมาณน้ำกักเก็บในอ่างเก็บน้ำอีสาน (หน่วย : %)

ที่มา : กรมชลประทาน

เขื่อนลำปาว จ.กาฬสินธุ์

อีสานอินไซต์คาดการณ์ว่า รอบการผลิตหน้า ผลผลิต จะปรับตัวสูงขึ้น 5%

โอกาสของภาคอีสาน
จาก Belt and Road Initiative ผ่านโครงการรถไฟจีน-ลาว

รถไฟจีน-ลาว เป็นส่วนหนึ่งของโครงการของรัฐบาลจีน มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงตลาดการค้าระหว่างประเทศจีนและประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียและยุโรป โดยมุ่งหวังให้เป็นเส้นทางสายไหม (Silk Road) เส้นใหม่ มีระยะทางจากคุณหมิงถึงเวียงจันทน์รวม 922 กิโลเมตร ใช้เวลาในการขนส่ง 8 ชั่วโมง โดยสถานีสุดท้ายที่นครเวียงจันทน์ห่างจากหนองคายเพียง 24 กิโลเมตร

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประโยชน์ของโครงการ

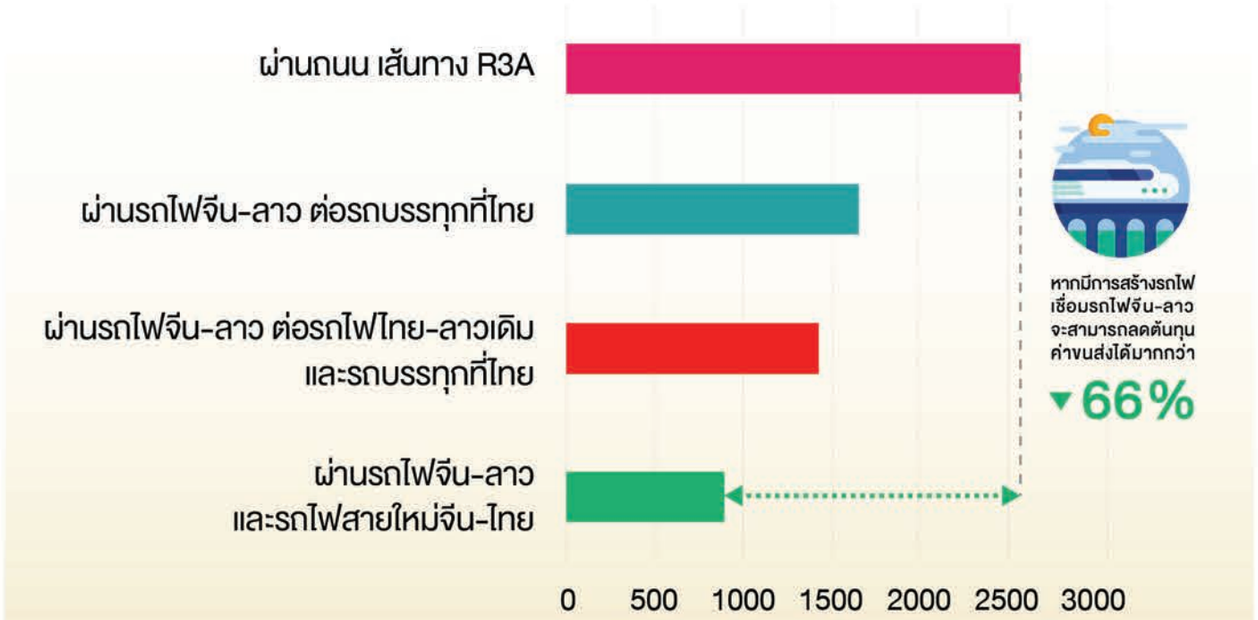
ด้านสินค้า ไทยมีโอกาสส่งออกสินค้าจากไทยไปจีนได้ด้วยต้นทุนที่ถูกลง และใช้เวลาที่น้อยลง

ด้านการลงทุน ไทยจะเป็นแหล่งลงทุนที่ถูกสนใจมากขึ้นในสายตานักลงทุนจีน เนื่องจากความพร้อมโครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนจากภาครัฐ

ด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจากจีนและลาวจะสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวในไทยได้สะดวกยิ่งขึ้น

รถไฟจีน-ลาวสามารถลดต้นทุนการขนส่งจากรูปแบบเดิมที่ผ่านถนนเส้นทาง R3A ได้ถึง 66% แต่อย่างไรก็ตามไทยมีโอกาสขาดดุลการค้ากับจีนมากขึ้น

การประมาณการต้นทุนค่าขนส่งจากไทย – จีน (หน่วย: บาท)

ที่มา : THE WORLD BANK

หากโครงสร้างรถไฟจีน-ลาวสามารถเชื่อมต่อกับรถไฟไทยได้อย่างสมบูรณ์ จะสามารถลดต้นทุนการขนส่งจากรูปแบบที่ผ่านถนน เส้นทาง R3A ได้ถึง 66% ซึ่งเส้นทางนี้จะสามารถทดแทนการขนส่งรูปแบบอื่นจากจีนไปยังจุดหมายอื่นๆ ทั้งในไทยหรือประเทศใกล้เคียงมากขึ้น

ปัจจัยเสี่ยงต่ออีสาน

ไทยมีโอกาสขาดดุลการค้ากับจีนมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผลไม้เมืองหนาว ซึ่งจีนได้เปรียบทั้งทางด้านต้นทุนและความสามารถในการผลิต

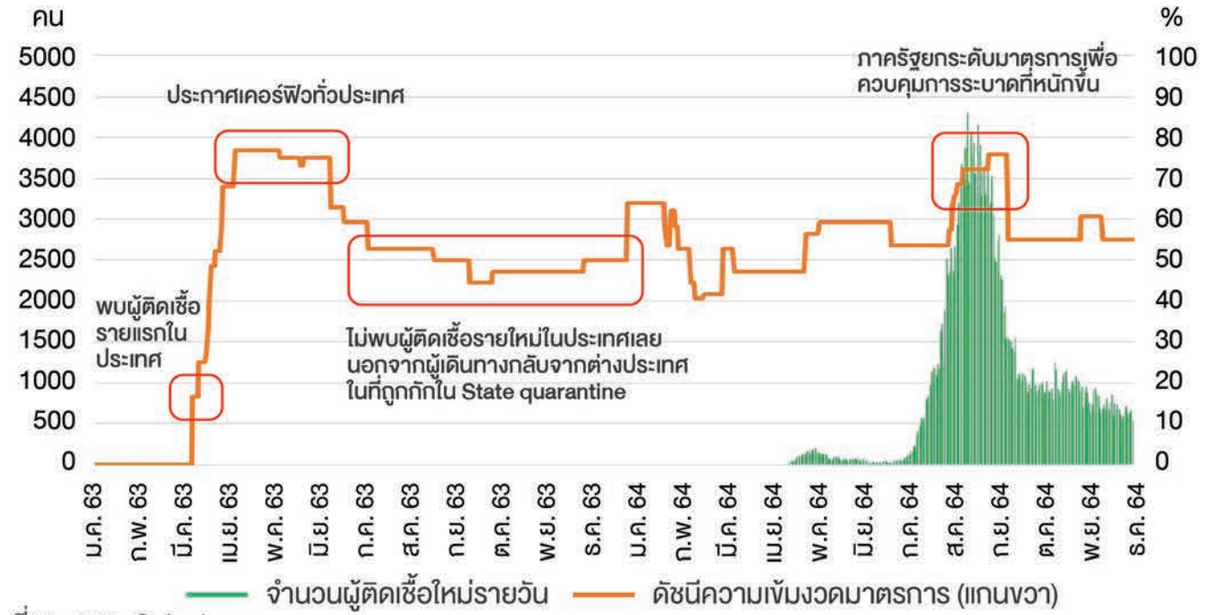
เนื่องด้วยอำนาจการต่อรองที่ต่ำกว่า ทำให้ยังไม่สามารถส่งสินค้ากลุ่มอุปโภคบริโภคจากไทยไปยังจีนได้

ความล่าช้าในการส่งสินค้าจากข้อจำกัดของการระบาดของ COVID-19 ทำให้สินค้ากลุ่มผลไม้เมืองร้อนที่มีอายุของสินค้าสั้น ตกค้างและเสียหายจำนวนมาก

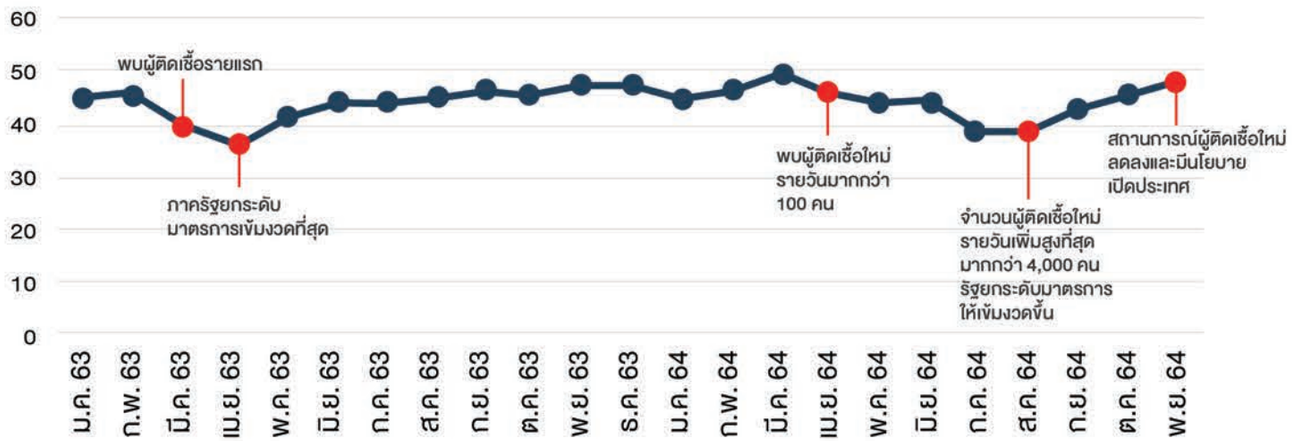
สถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค ซึ่งมีผลต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจอีสาน

จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่และดัชนีความเข้มงวดของมาตรการควบคุมการระบาด

ที่มา : ศบค. Oxford

ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคอีสาน (ค่าฐาน = 50)

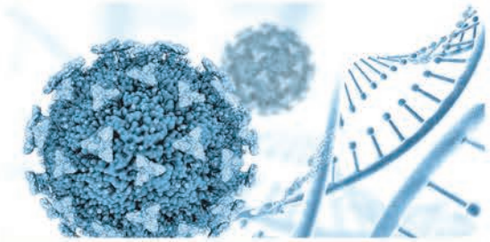

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

ปี 2563 เป็นปีที่ COVID-19 นับเป็นโรคอุบัติใหม่ และยังไม่มีวิธีรักษา จำนวนผู้ติดเชื้อในต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ซึ่งสร้างความกังวลให้กับประชาชนเป็นอย่างมาก ทำให้เมื่อพบผู้ติดเชื้อรายแรกในประเทศ ภาครัฐจึงยกระดับมาตรการควบคุม COVID-19 ให้มีความเข้มงวดสูงที่สุด ทั้งการปิดประเทศ จำกัดการเดินทาง ปิดสถานประกอบการรวมถึงพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาด และการประกาศเคอร์ฟิวทั่วราชอาณาจักร มาตรการที่เข้มงวดสามารถควบคุมสถานการณ์การระบาดได้เป็นอย่างดี แต่ขณะเดียวกันเศรษฐกิจก็หดตัวลงอย่างหนัก

ขณะที่ปี 2564 อีสานเผชิญกับการระบาดของ COVID-19 อย่างหนัก จำนวนผู้ติดเชื้อใหม่รายวันสูงกว่าจำนวนผู้ติดเชื้อสะสมตลอดทั้งปี 2563 แต่ภาครัฐเลือกที่จะกำหนดมาตรการควบคุมการระบาดโดยขึ้นกับความรุนแรงในแต่ละพื้นที่ ทำให้มาตรการควบคุมการระบาดในอีสานไม่เข้มงวดเท่ากับมาตรการในปี 2563 สถานประกอบการไม่ถูกสั่งปิด และการเดินทางเป็นไปอย่างอิสระมากขึ้น รวมถึงการระบาดของ COVID-19 ที่กินระยะเวลานาน และการฉีดวัคซีนที่มากขึ้น ทำให้ความกังวลของประชาชนลดลง เศรษฐกิจจึงไม่หดตัวมากเมื่อเทียบกับปี 2563

สรุปเศรษฐกิจอีสานตั้งแต่เกิดการระบาดของ COVID-19

- องค์การอนามัยโลกประกาศให้ COVID-19 เป็นการระบาดใหญ่ (pandemic)
- ไทยพบผู้ป่วยติดเชื้อรายแรก
- การบริโภคภาคเอกชนอีสาน (%YoY) -13.6%
- การลงทุนภาคเอกชนอีสาน (%YoY) -11.8%
- จำนวนคนว่างงานอีสาน 79,388 คน

Q1/2563

- ภาครัฐประกาศเคอร์ฟิวทั่วราชอาณาจักร และสั่งปิดสถานประกอบการรวมถึงสถานที่ที่มีความเสี่ยงในการแพร่ระบาด
- การบริโภคภาคเอกชนอีสาน (%YoY) -33.4%
- การลงทุนภาคเอกชนอีสาน (%YoY) -27.2%
- จำนวนคนว่างงานอีสาน 167,988 คน

Q2/2563

- ภาครัฐยุติประกาศเคอร์ฟิวและผ่อนคลายมาตรการให้สถานประกอบการกลับมาดำเนินกิจการได้
- การบริโภคภาคเอกชนอีสาน (%YoY) -20.9%
- การลงทุนภาคเอกชนอีสาน (%YoY) -3.4%
- จำนวนคนว่างงานอีสาน 153,495 คน

Q3/2563

- ภาครัฐมีการสั่งซื้อวัคซีนล่วงหน้า และการระบาดในไตรมาสนี้ยังพบผู้ติดเชื้อรายใหม่ในภาคกลางเท่านั้น
- การบริโภคภาคเอกชนอีสาน (%YoY) -0.7%
- การลงทุนภาคเอกชนอีสาน (%YoY) -7.4%
- จำนวนคนว่างงานอีสาน 126,780 คน

Q4/2563

- เริ่มมีการฉีดวัคซีนในประชาชนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล
- ยังไม่พบสถานการณ์การระบาดในอีสาน ทำให้อีสานยังไม่ได้รับการจัดสรรวัคซีน
- สิ้นปี 2563 มีกิจการปิดตัวลงเนื่องจากผลกระทบของ COVID-19 ทำให้มีผู้ว่างงานมากขึ้น
- การบริโภคภาคเอกชนอีสาน (%YoY) 4.9%
- การลงทุนภาคเอกชนอีสาน (%YoY) 21.0%
- จำนวนคนว่างงานอีสาน 153,549 คน

Q1/2564

- อีสานได้รับการจัดสรรวัคซีนและมีการฉีดวัคซีนให้กับประชาชน แต่อัตราการฉีดสะสมยังอยู่ในระดับต่ำ
- การบริโภคภาคเอกชนอีสาน (%YoY) 20.8%
- การลงทุนภาคเอกชนอีสาน (%YoY) 48.8%
- จำนวนคนว่างงานอีสาน 147,390 คน

Q2/2564

- การระบาดของ COVID-19 มีความรุนแรงที่สุดในช่วงต้นและกลางไตรมาส แต่การฉีดวัคซีนและมาตรการที่เข้มงวดขึ้นสามารถควบคุมการระบาดได้ในช่วงปลายไตรมาส
- การบริโภคภาคเอกชนอีสาน (%YoY) -10.5%
- การลงทุนภาคเอกชนอีสาน (%YoY) 6.5%
- จำนวนคนว่างงานอีสาน 149,987 คน

Q3/2564

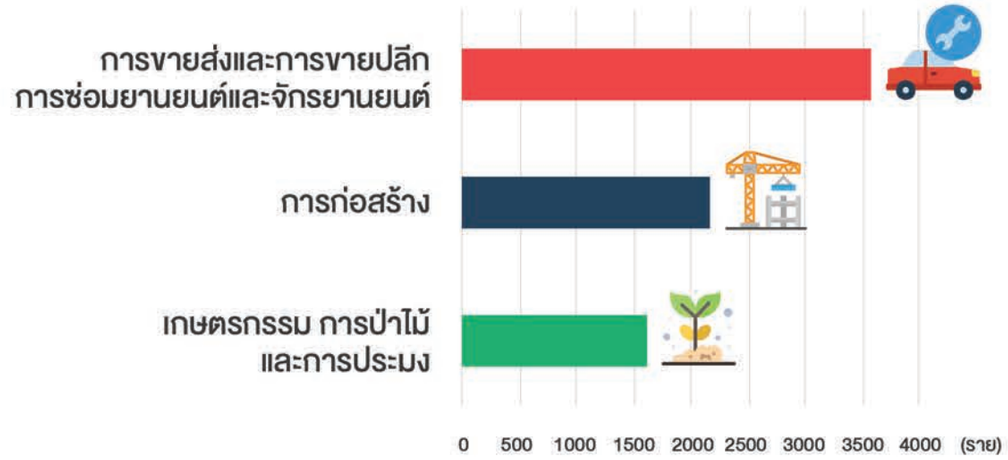
- สถานการณ์การระบาดที่ปรับตัวดีขึ้น ทำให้ในเดือนพฤศจิกายน ภาครัฐเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ผ่านพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยว
- การบริโภคภาคเอกชนอีสาน (%YoY) -26.1%
- การลงทุนภาคเอกชนอีสาน (%YoY) 1.0%
- จำนวนคนว่างงานอีสาน 154,743 คน

Q4/2564

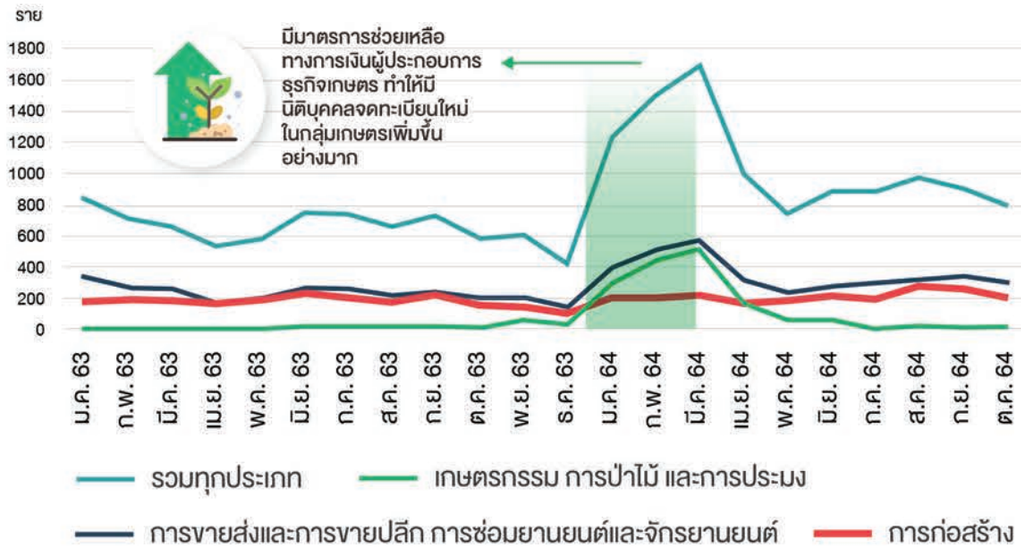
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ธุรกิจที่มีการจดทะเบียนใหม่สูงสุดในปี 2564 คือกลุ่มธุรกิจค้าปลีกและค้าส่ง

อันดับกิจการจดทะเบียนมากที่สุดอีสาน ปี2564

จำนวนนิติบุคคลจดทะเบียนใหม่

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

ปี 2564 นิติบุคคลจดทะเบียนใหม่ในอีสานปรับสูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงไตรมาส 1 ที่ไม่มีการระบาดของ COVID-19 ในภูมิภาค โดยประเภทของนิติบุคคลที่มีการจดทะเบียนใหม่มากที่สุดตลอดทั้งปี คือ ธุรกิจการขายส่งและการขายปลีก ธุรกิจการก่อสร้าง และธุรกิจเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง ตามลำดับ

โดยปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงไตรมาสที่ 1 เป็นผลจากมาตรการทางการเงินที่ช่วยเหลือผู้ประกอบการในภาคเกษตรทั้งการพักชำระหนี้ รวมถึงการให้สินเชื่อเสริมสภาพคล่องดอกเบี้ยต่ำ

ปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจค้าปลีกมีการจดทะเบียนมากที่สุด เป็นผลจากลักษณะธุรกิจที่เกิดง่ายตายไวทำให้มีผู้ประกอบการหน้าใหม่เข้ามามาก

ภาคการค้ายังเป็นภาคที่มีนิติบุคคลจดทะเบียนใหม่เพิ่มมากที่สุดในอีสาน โดยประเภทธุรกิจที่มีนิติบุคคลจดทะเบียนใหม่มากที่สุดคือ กลุ่มค้าปลีกทั่วไป เนื่องจากธุรกิจค้าปลีก เป็นธุรกิจที่เกิดง่ายตายไว เพราะเป็นธุรกิจที่มีจำนวนผู้ประกอบการมากและการแข่งขันสูง ในขณะที่ข้อจำกัดในการเข้ามาทำธุรกิจน้อย (Low barrier to entry) ทำให้มีผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มเข้ามาในตลาดเรื่อยๆ

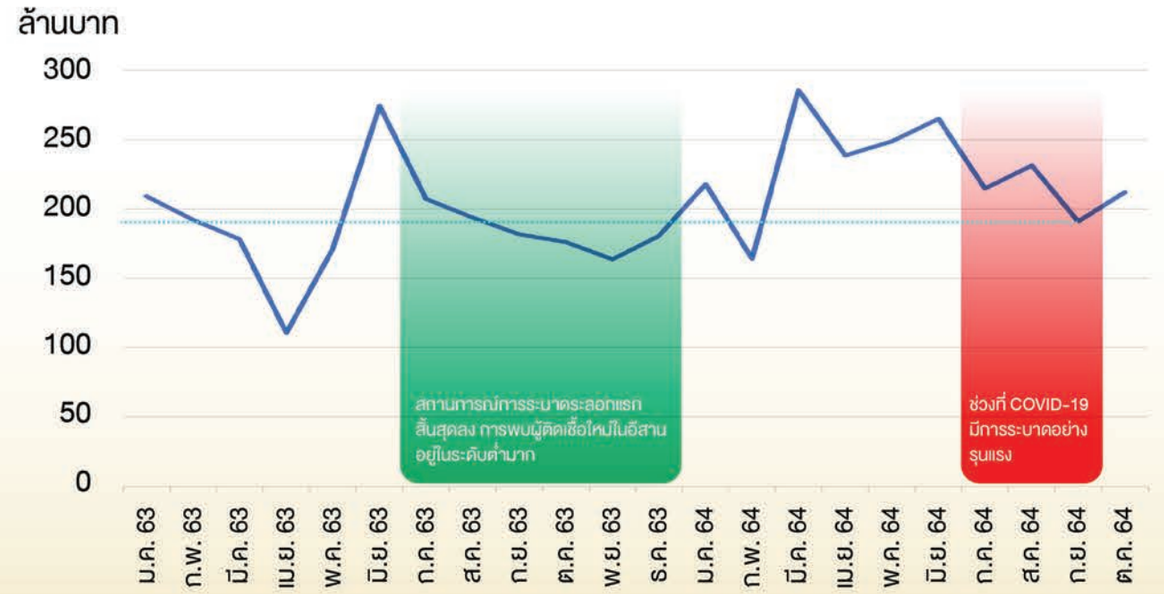
ในปี 2564 แม้การระบาดของ COVID-19 จะมีความรุนแรงมากกว่าปี 2563 แต่การค้าในอีสานปรับตัวดีขึ้นชัดเจนเนื่องด้วยมาตรการควบคุมการระบาดที่ไม่เข้มงวดเท่า รวมถึงการที่ภาครัฐออกมาตรการกระตุ้นการบริโภคอยู่เรื่อยๆ ทำให้ภาคการค้าอีสานฟื้นตัวดีขึ้น ซึ่งมีมูลค่าการค้าเทียบเท่าเดือนมกราคม 2563 ก่อนที่จะเกิดการระบาดของ COVID-19 ในประเทศ

ประเภทธุรกิจค้าปลีกจดทะเบียนใหม่สูงสุด

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

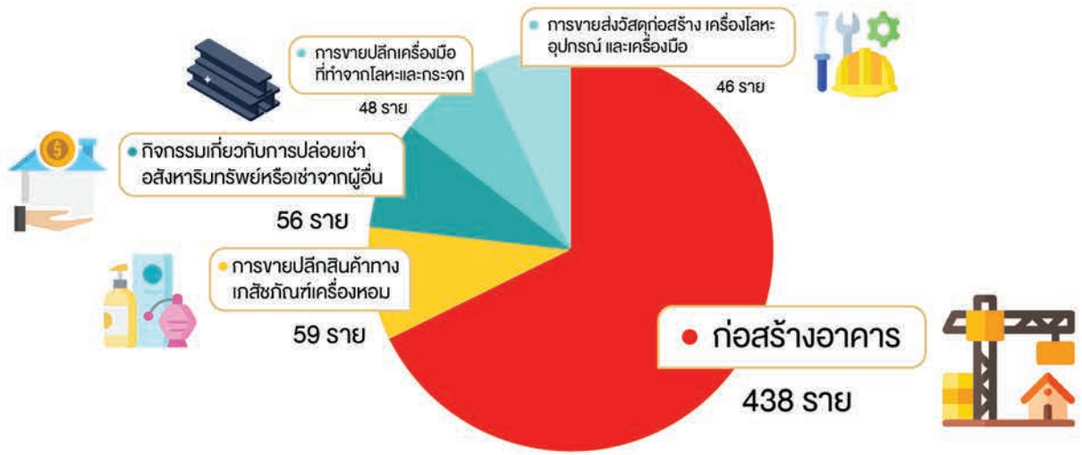
รายได้จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง

ที่มา : กรมสรรพากร

ผลกระทบจากการระบาดตั้งแต่ปี 2563 ทำให้ธุรกิจภาคอสังหาริมทรัพย์อีสานได้รับผลกระทบอย่างหนัก

ประเภทนิติบุคคลที่มีการจดทะเบียนเลิกกิจการสูงสุด

จำนวนการโอนกรรมสิทธิอสังหาริมทรัพย์ในอีสาน

บ้านจัดสรร

ปี 2562	จำนวน 1,173 หลัง
ปี 2563	จำนวน 943 หลัง
เปลี่ยนแปลง	▼ -19.6%

อาคารชุด

ปี 2562	จำนวน 336 ห้อง
ปี 2563	จำนวน 192 ห้อง
เปลี่ยนแปลง	▼ -42.9%

ผลกระทบของมาตรการควบคุม COVID-19 ที่เข้มงวด และมาตรการ LTV ในปี 2563 ทำให้ธุรกิจภาคอสังหาริมทรัพย์อีสานทรุดหนัก ประเภทนิติบุคคลที่มีการจดทะเบียนเลิกกิจการสูงที่สุด 5 ประเภทแรก เป็นธุรกิจภาคอสังหาริมทรัพย์ถึง 4 อันดับ โดยยอดจำหน่ายทั้งบ้านจัดสรรใหม่และอาคารชุดในปี 2563 มีจำนวนลดลงจากปี 2562 ถึง 24.8% และมีมูลค่าการจำหน่ายลดลง 1.1 พันล้านบาท หรือคิดเป็น 24.2%

โดยเมื่อพิจารณาโครงสร้างอุตสาหกรรม สะท้อนให้เห็นว่ากิจการภาคอสังหาริมทรัพย์อีสานเป็นกิจการขนาดเล็ก ขณะที่รายได้ส่วนใหญ่กระจุกอยู่กับบริษัทขนาดใหญ่ซึ่งจดทะเบียนอยู่นอกอีสาน เมื่อยอดขายลดลงจึงกระทบกับผู้ประกอบการภาคอสังหาริมทรัพย์ในอีสานอย่างมาก อย่างไรก็ตามการผ่อนปรนมาตรการควบคุม COVID-19 และการยกเลิกมาตรการ LTV จะเพิ่มโอกาสให้ภาคอสังหาริมทรัพย์อีสานในปลายปี 2564 และปี 2565 ปรับตัวดีขึ้น

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์

อุตสาหกรรมเป้าหมายในอีสานที่มีมากที่สุดคืออุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-Curve)

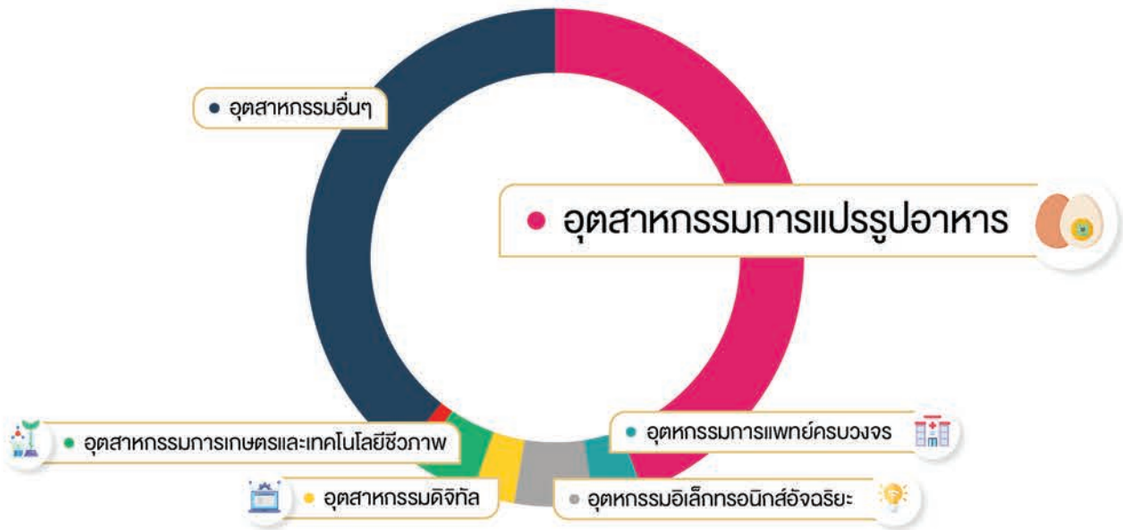
5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ
(First S-curve)

- อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next-Generation Automotive)
- อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)
- อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism)
- อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology)
- อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร (Food for the Future)

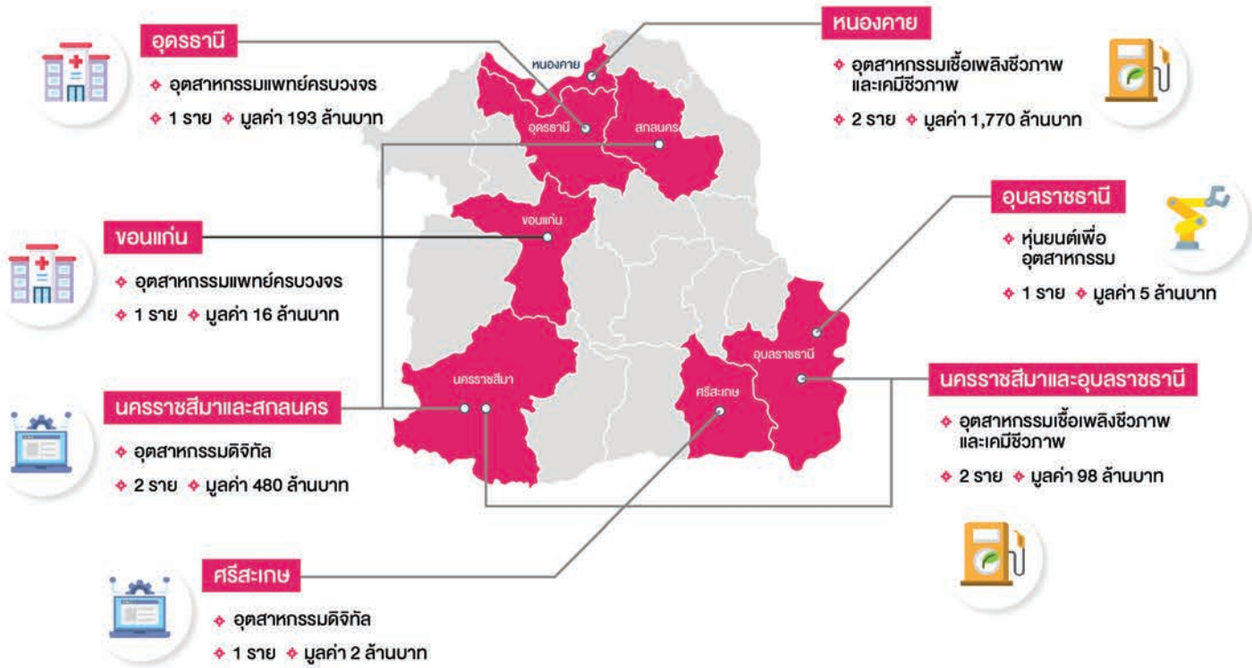
5 อุตสาหกรรมอนาคต
(New S-curve)

- หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม (Robotics)
- อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics)
- อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemicals)
- อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital)
- อุตสาหกรรมแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

สัดส่วนมูลค่าอุตสาหกรรมเป้าหมายในอีสาน

จำนวนและมูลค่าเงินขอรับสนับสนุนอุตสาหกรรมอนาคตในอีสาน

กระทรวงอุตสาหกรรมมีการกำหนด 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อยกระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและอุตสาหกรรมอนาคต

สำหรับภาคอีสาน มีมูลค่าเงินลงทุนที่ขอรับการส่งเสริมเพิ่มสูงขึ้นในช่วงที่เกิดการระบาดของ COVID-19 โดยอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ และสะท้อนว่าอีสานยังพึ่งพาอุตสาหกรรมรูปแบบเดิมเป็นหลัก แต่ยังไม่มีการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ที่มีมูลค่าในอนาคตมากกว่า สะท้อนถึงข้อจำกัดของอีสานที่ไม่พร้อมจะรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนของภาครัฐและแรงงาน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

อีสานหลังการเปิดประเทศ

สถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ที่คลี่คลายลง ภาครัฐจึงมีนโยบายเปิดประเทศผ่านพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ

หลังจากที่ภาครัฐควบคุมการระบาดระลอกที่รุนแรงที่สุดในไตรมาส 3 ได้ ผ่านการใช้มาตรการควบคุมการระบาดที่เข้มงวดพร้อมกับประชาชนได้รับการฉีดวัคซีนมากขึ้นภาครัฐจึงเริ่มเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ผ่านพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยว

ระยะแรก

พฤศจิกายน 1

ประกอบด้วย เลย (เชียงคาน) บุรีรัมย์ (เมืองบุรีรัมย์) หนองคาย (เมืองหนองคาย, ศรีเชียงใหม่, ท่าบ่อ และสังคม) และอุดรธานี (เมืองอุดรธานี, นายูง, หนองหาน, กุมภวาปี, ประจักษ์ศิลปาคม และบ้านดุง)

ระยะที่ 2

ธันวาคม 1

ประกอบด้วย ขอนแก่น (เมืองขอนแก่น, เขาสวนกวาง, อุบลรัตน์, ภูเวียง, เวียงเก่า, พล และเปือยน้อย) และนครราชสีมา (เมืองนครราชสีมา, ปากช่อง, วังน้ำเขียว, สีคิ้ว, พิมาย, เฉลิมพระเกียรติ และโชคชัย) สุรินทร์ (เมืองสุรินทร์ และท่าตูม)

จำนวนผู้ติดเชื้อใหม่รายวันอีสาน

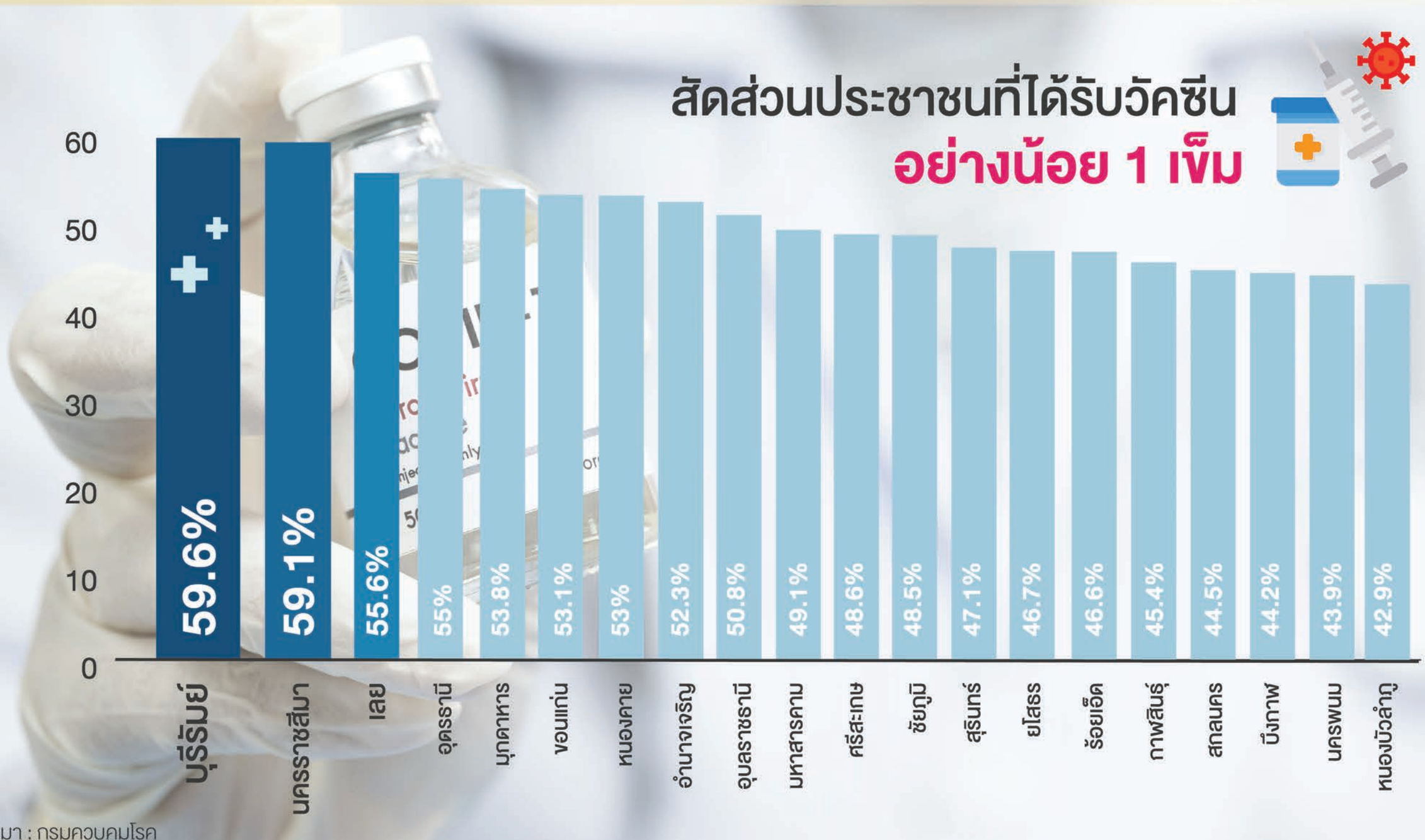
ที่มา : ศบค.

จำนวนการตรวจเชื้อ Covid-19 แบบ RT-PCR และอัตราการตรวจพบเชื้อภาคอีสาน

ที่มา : กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

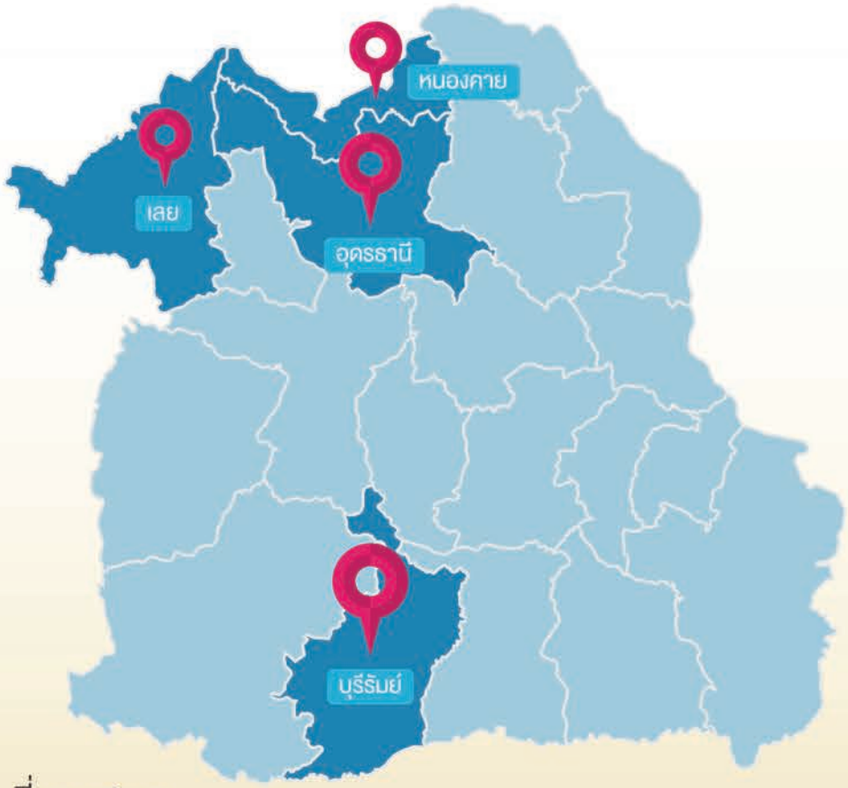
สัดส่วนประชาชนที่ได้รับวัคซีนเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ภาครัฐมีนโยบายการเปิดประเทศ

ที่มา : กรมควบคุมโรค

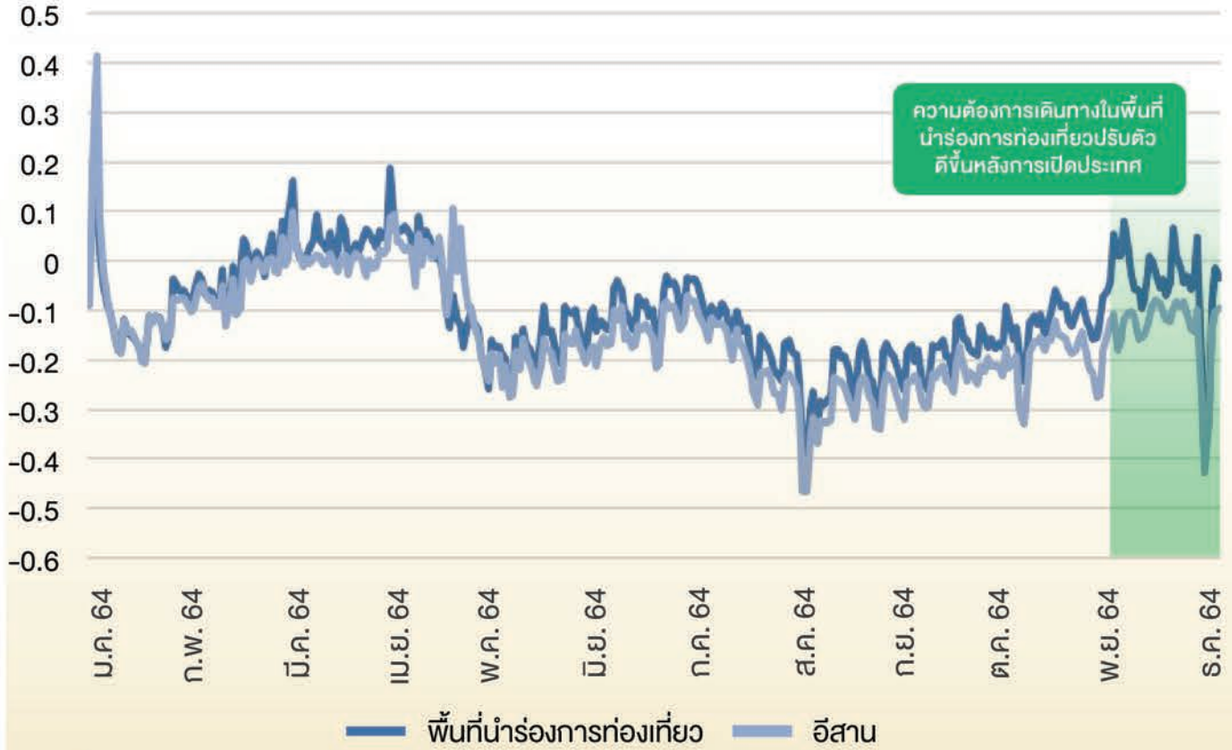
การเดินทางในพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวปรับสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

พื้นที่นำร่องการท่องเที่ยว

ที่มา : ศบค.

ดัชนี Facebook Movement

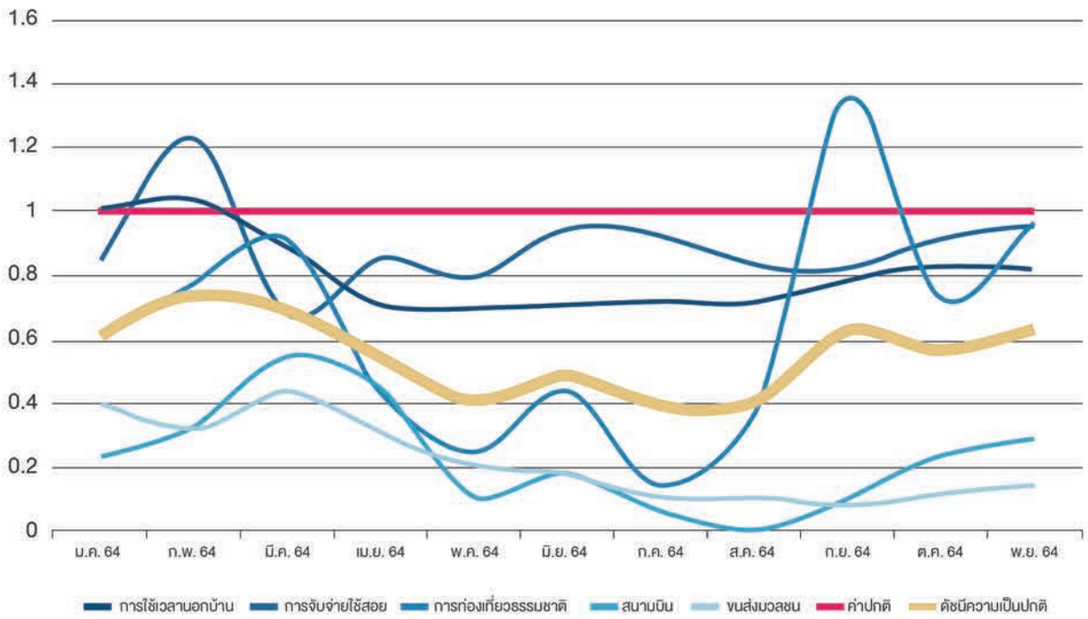

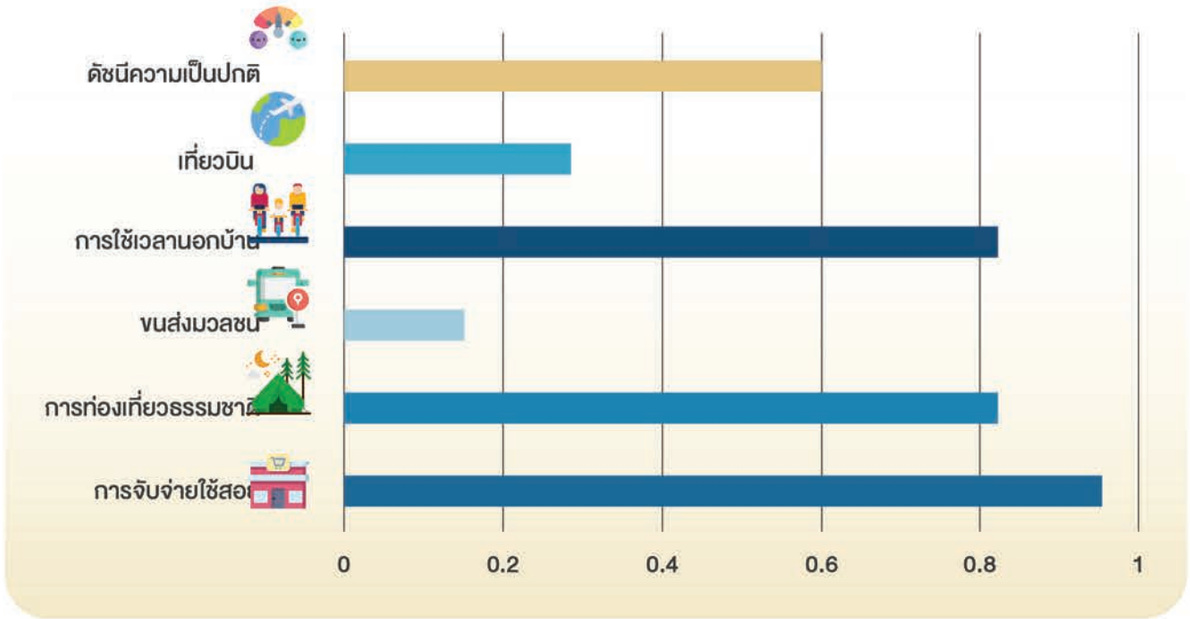
ที่มา : Facebook

ผลของการเปิดประเทศในระยะแรกทำให้การเดินทางของพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวปรับตัวดีขึ้นกว่าค่าเฉลี่ยของอีสาน สะท้อนถึงเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มฟื้นตัวได้มากขึ้น

Facebook Movement คือดัชนีสะท้อนการเคลื่อนไหวของผู้ใช้ Facebook ในแต่ละพื้นที่ เปรียบเทียบกับเดือนกุมภาพันธ์ 2563

ดัชนีความเป็นปกติของอีสาน ISAN NORMALCY INDEX
มีแนวโน้มฟื้นตัวดีขึ้น เข้าใกล้สถานการณ์ปกติ

อีสานอินไซต์ จัดทำดัชนีสะท้อนความเป็นปกติของการใช้ชีวิตของประชาชนอีสาน โดยเปรียบเทียบจากสถานการณ์ปกติในปี 2562 ก่อนที่จะเกิดการระบาดของ COVID-19 ซึ่งดัชนีความเป็นปกติมีแนวโน้มฟื้นตัวดีขึ้น ตามการผ่อนคลายมาตรการของภาครัฐ

อย่างไรก็ดี ยังมีกิจกรรมในบางสาขาอาจยังไม่สามารถกลับไปเหมือนช่วงก่อนการระบาดได้ โดยเฉพาะกลุ่มการเดินทางผ่านขนส่งสาธารณะ

อ้างอิงแนวคิดจาก The Economist

Isan Normalcy Index

Isan Normalcy Index คือดัชนีสะท้อนความเป็นปกติในการใช้ชีวิตก่อนเกิดการระบาดCOVID-19 ของคนอีสาน โดยอ้างอิงแนวคิดจาก Normalcy Index ซึ่งจัดทำโดย The Economist ซึ่งประเมินความเป็นปกติในแต่ละกิจกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของประชาชนในด้านต่างๆ

โดย Isan normalcy index มีการแบ่งออกเป็น 2 หมวด

หมวดการใช้ชีวิต

- **การจับจ่ายใช้สอย** — อาศัยข้อมูลภาษีมูลค่าเพิ่มกลุ่มค้าปลีก
- **การใช้ชีวิตนอกบ้าน** — อาศัยข้อมูลปริมาณการใช้ไฟฟ้าและประปาในบ้านอยู่อาศัย
- **การท่องเที่ยวธรรมชาติ** — อาศัยข้อมูลปริมาณการเข้าใช้บริการในศูนย์ให้บริการอุทยานแห่งชาติในอีสาน

หมวดการเดินทางผ่านขนส่งสาธารณะ

- **เที่ยวบิน** — อาศัยข้อมูลเที่ยวบินขาเข้าและขาออกจากทุกสนามบินในอีสาน
- **รถขนส่งมวลชน** — อาศัยข้อมูลจำนวนคนที่ใช้บริการในทุกสถานีขนส่งในอีสาน

โดยทำการเปรียบเทียบกับสถานการณ์ปกติของแต่ละเดือนในปี2562ซึ่งเป็นสถานการณ์ก่อนที่จะเกิดการระบาดของ COVID-19 ภายในประเทศ

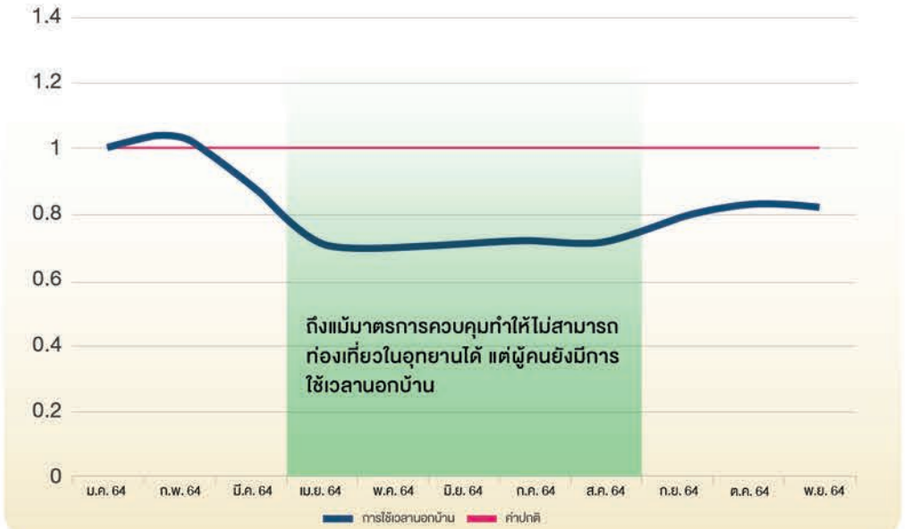
Normalcy Index

- Overall index
- Retail
- Time not at home
- Public transport
- Office use
- Road traffic
- Flights
- Sports attendance
- Cinema

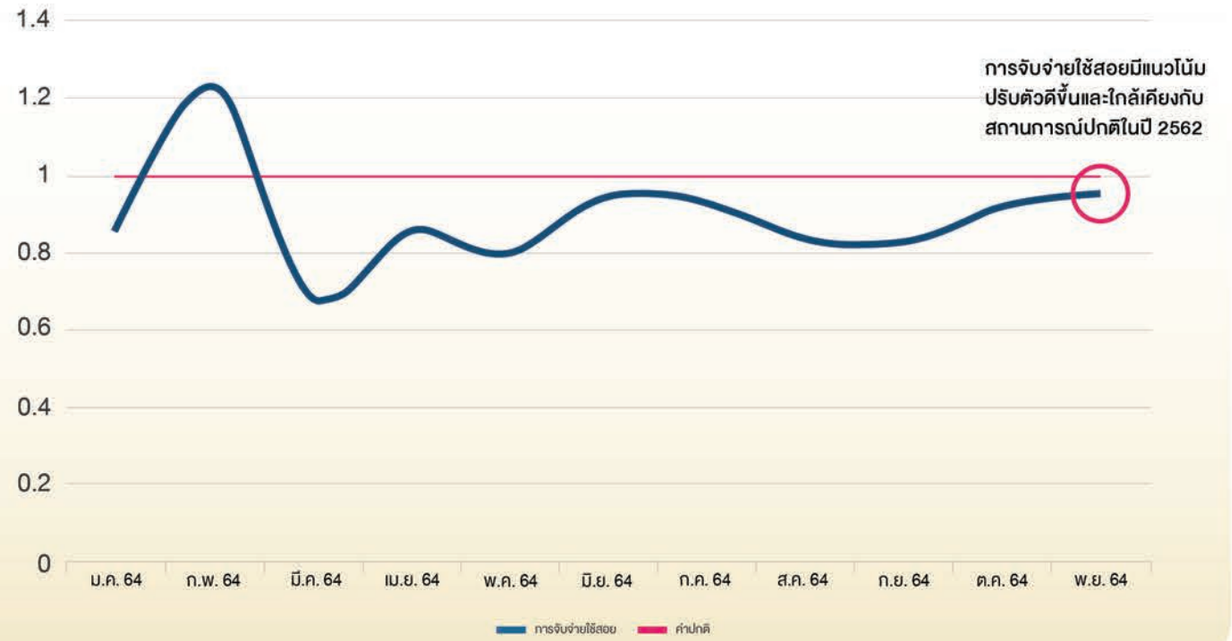
กิจกรรมหมวดการใช้ชีวิตปรับตัวดีขึ้น เข้าใกล้สถานการณ์ปกติก่อนเกิดการระบาด

โดยทำการเปรียบเทียบกับสถานการณ์ปกติของแต่ละเดือนในปี 2562 ซึ่งเป็นสถานการณ์ก่อนที่จะเกิดการระบาดของ COVID-19 ภายในประเทศ

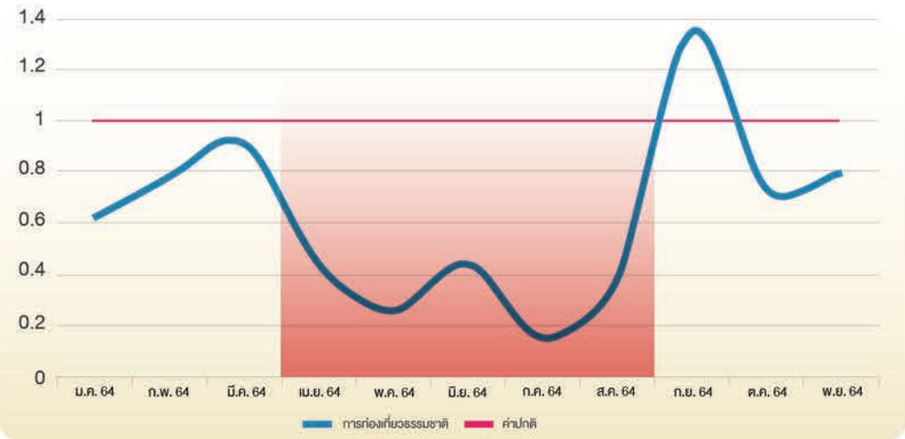
การใช้เวลานอกบ้าน

การจับจ่ายใช้สอย

การท่องเที่ยวธรรมชาติ

กลุ่มกิจกรรมที่ประชาชนสามารถทำได้ด้วยตนเองมีการปรับตัวดีขึ้นและเข้าใกล้สถานการณ์ปกติ โดยเฉพาะกลุ่มการจับจ่ายใช้สอย นอกจากนี้การที่มาตรการไม่มีการจำกัดให้ต้องกักตัวอยู่ในที่อยู่อาศัย ทำให้ประชาชนยังมีการใช้เวลานอกบ้านอยู่ ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถไปท่องเที่ยวตามอุทยานในเวลานั้นได้ก็ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหากมาตรการไม่มีการจำกัดให้ประชาชนถูกกักอยู่ในที่อยู่อาศัย ประชาชนจะยังออกไปใช้ชีวิตด้านนอก และเศรษฐกิจก็จะไม่หยุดชะงัก

การเดินทางผ่านระบบขนส่งสาธารณะฟื้นตัวได้ช้าและไม่มีแนวโน้มที่จะเข้าใกล้สถานการณ์ปกติ

โดยทำการเปรียบเทียบกับสถานการณ์ปกติของแต่ละเดือนในปี 2562 ซึ่งเป็นสถานการณ์ก่อนที่จะเกิดการระบาดของ COVID-19 ภายในประเทศ

สนามบิน

ขนส่งมวลชน

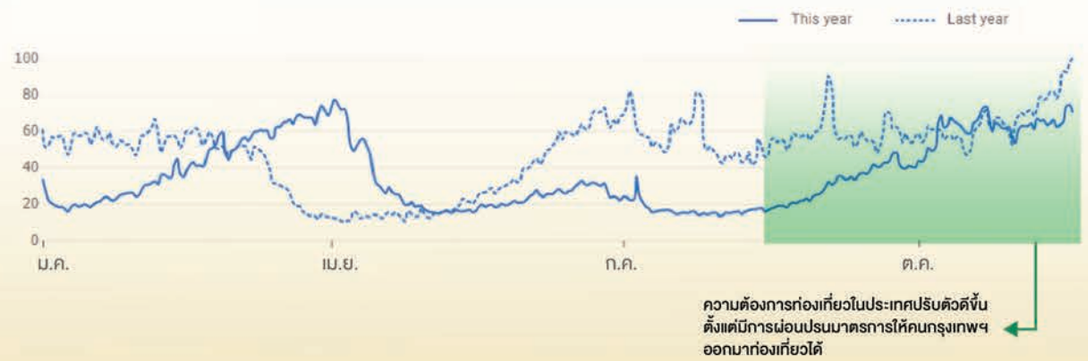

การเดินทางผ่านระบบขนส่งสาธารณะผ่านการใช้สนามบินและการใช้สถานีขนส่งรถสาธารณะยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ปกติ ถึงแม้จะมีแนวโน้มการฟื้นตัวขึ้นเมื่อการระบาดของ COVID-19 ในช่วงที่ไม่รุนแรงแต่ยังเป็นไปได้ยากที่จะกลับไปสู่สถานการณ์ปกติ ซึ่งสะท้อนถึงการปรับพฤติกรรมของประชาชนว่าเน้นการเดินทางผ่านยานพาหนะที่เป็นส่วนบุคคลมากขึ้น และการเดินทางระยะใกล้ผ่านระบบขนส่งสาธารณะมีแนวโน้มฟื้นตัวได้ช้ายิ่งขึ้น

ความต้องการท่องเที่ยวไทยปรับตัวดีขึ้น แต่ยังเป็นความต้องการท่องเที่ยวจากในประเทศเป็นหลัก

แนวโน้มความต้องการท่องเที่ยวจากในประเทศ

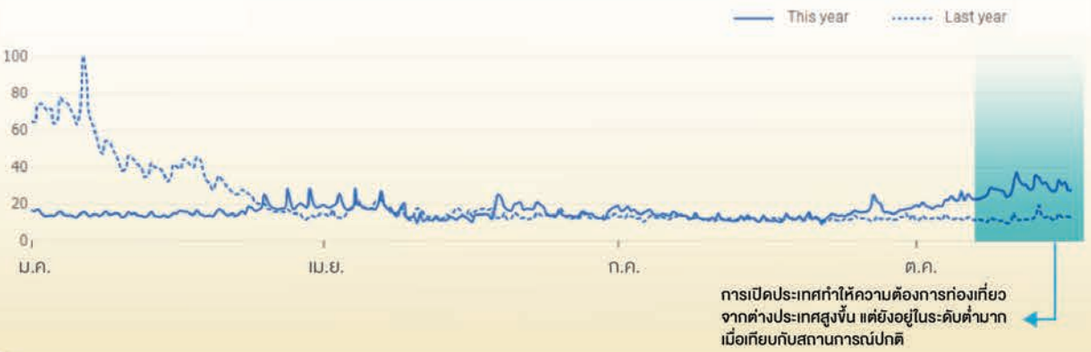

ปรับตัวสูงขึ้น

ตั้งแต่มีการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการระบาด
ในช่วงปลายเดือนกันยายน

แต่แนวโน้มการฟื้นตัวยังต่ำกว่าปีก่อนหน้า โดยจังหวัดที่มีความต้องการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จะเป็นจังหวัดท่องเที่ยวเป็นหลัก ได้แก่ เชียงใหม่ และ ภูเก็ต นอกจากนั้นจะเป็นกลุ่มจังหวัดที่อยู่ใกล้กับกรุงเทพฯ โดยอีสานมีความต้องการท่องเที่ยวใน**นครราชสีมา**มากขึ้น

แนวโน้มความต้องการท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

ปรับตัวขึ้นเล็กน้อย

หลังจากมีการเปิดประเทศในเดือนพฤศจิกายน

แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวจากต่างประเทศยังอยู่ในระดับต่ำและยังน้อยกว่าความต้องการท่องเที่ยวของสถานการณ์ปกติก่อนเกิดการระบาดอย่างมาก อาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวต่างชาติต้องกักตัวหลังจากกลับไปยังประเทศต้นทาง ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวยังไม่มีความสะดวกมากนัก

ที่มา : Destination insight with Google **เป็นการสะท้อนการค้นหาการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องจาก Google*

การระบาดของ COVID-19 ในไทยยังมีความรุนแรงอยู่ในอันดับต้น ๆ ของโลก

World

261M

+153K

1 *+33K*

2 *+20K*

3 *+12K*

4 *+12K*

5 *+10K*

6 *+7K*

7 *+7K*

8 *+5K*

9 *+4K*

10 *+3K*

Asia

81M

+153K

1 *+12K*

2 *+5K*

3 *+3K*

4 *+3K*

5 *+3K*

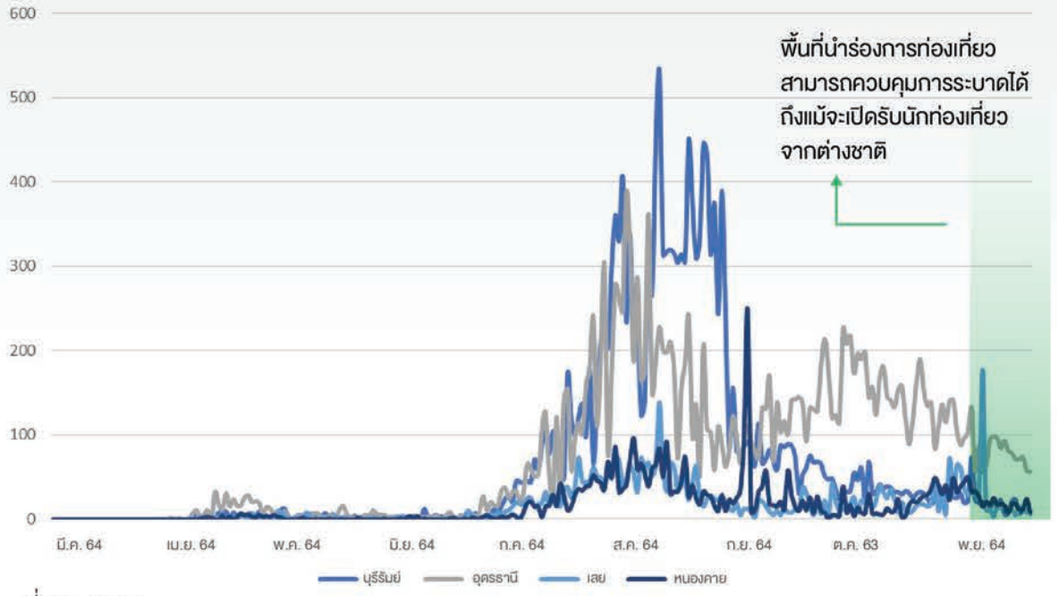
■ จำนวนผู้ติดเชื้อรวม ■ จำนวนผู้ติดเชื้อใหม่เฉลี่ยรายวัน

ความต้องการท่องเที่ยวของประเทศไทยยังเป็นการท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นหลัก ถึงแม้จะมีการเปิดประเทศแล้ว แต่การระบาดของ COVID-19 ในไทยยังรุนแรงอยู่ โดยมีผู้ติดเชื้อใหม่รายวันสูงติด 10 อันดับแรกของโลก และ 5 อันดับแรกของเอเชียซึ่งยังสร้างความกังวลให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในไทย และอาจมีผลให้นักท่องเที่ยวต้องผ่านมาตรการกักตัวเมื่อกลับไปยังประเทศต้นทาง

ที่มา : Worldometer

พื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวมีการเดินทางมากขึ้น ในขณะที่การพบผู้ติดเชื้อใหม่สามารถควบคุมให้อยู่ในระดับต่ำ

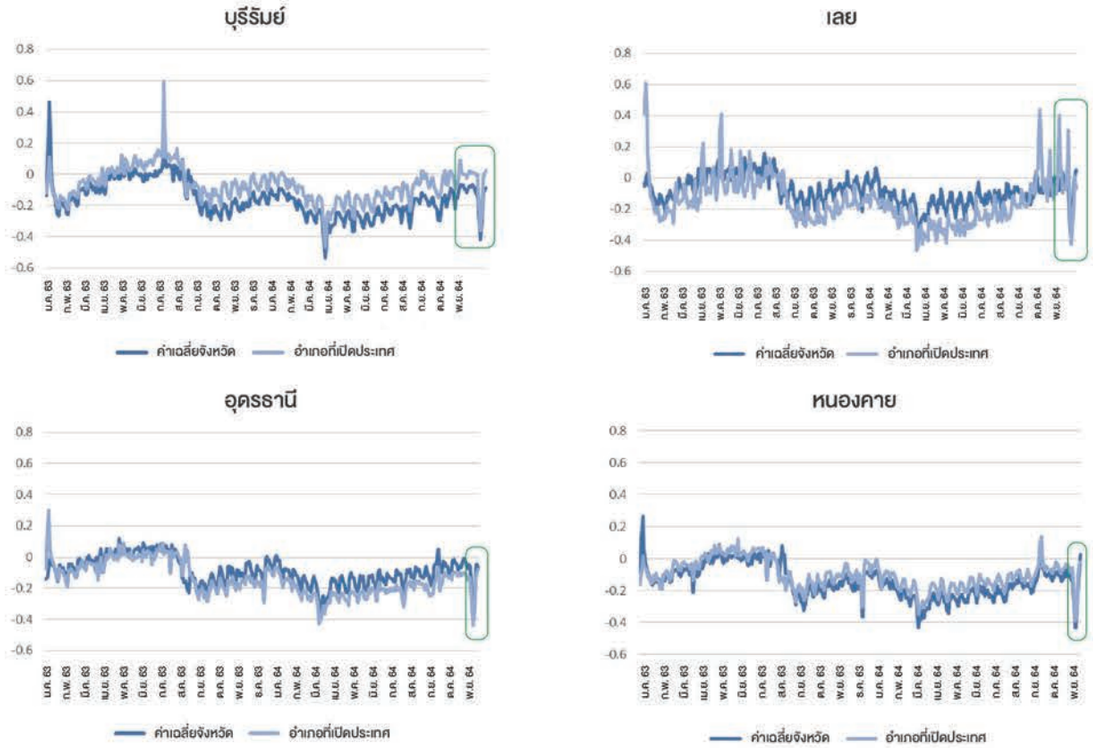
จำนวนผู้ติดเชื้อใหม่รายวันในจังหวัดนำร่องการท่องเที่ยว

ที่มา : ศบค.

Facebook Movement จังหวัดนำร่องการท่องเที่ยว

ที่มา : Facebook

- หลังการเปิดประเทศ การเดินทางในพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวปรับตัวดีขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

หลังจากการเปิดประเทศระยะที่ 1 พื้นที่จังหวัดนำร่องการท่องเที่ยวอีสานสามารถควบคุมการระบาดของ COVID-19 ได้ โดยการพบผู้ติดเชื้อใหม่รายวัน มีแนวโน้มลดลง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการระบาดในอนาคต ที่จะทำให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจเกิดได้เร็วขึ้น ขณะที่การเดินทางในพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวปรับตัวดีขึ้นกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด สะท้อนว่าการถูกจัดเป็นพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนไปจับจ่ายใช้สอยในพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้น

การผ่อนคลายมาตรการในเดือนกันยายนทำให้อัตราการเข้าพักอีสานสูงขึ้น แต่ยังเป็นนักท่องเที่ยวในประเทศ

อัตราการเข้าพักภาคอีสาน

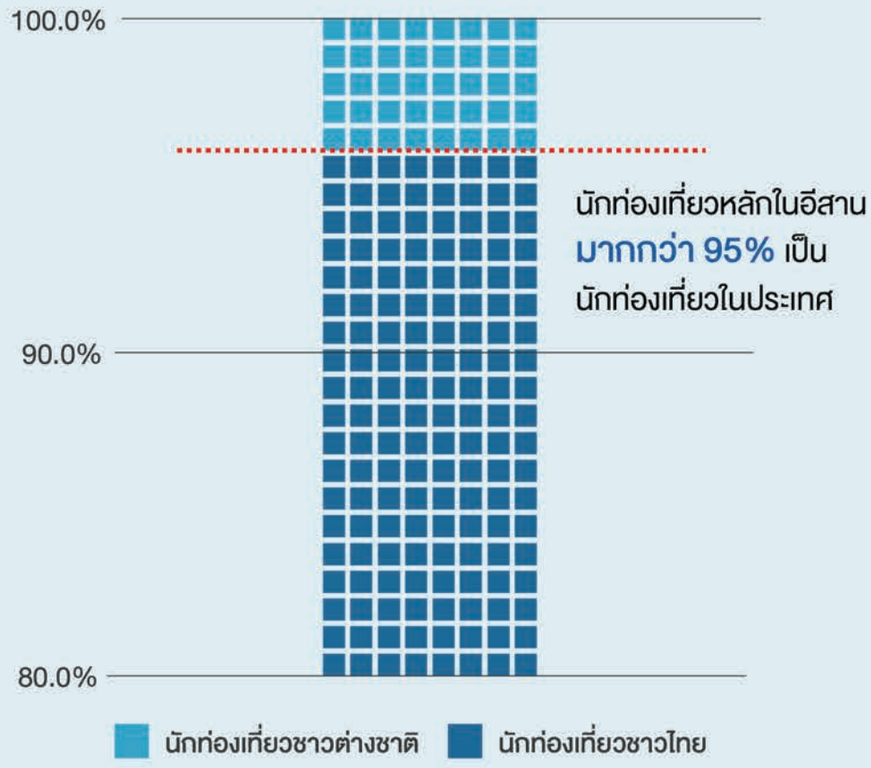
61.25%
ท่องเที่ยวในภูมิภาคและใกล้เคียง

38.75%
ท่องเที่ยวนอกภูมิภาค

ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สัดส่วนนักท่องเที่ยวในอีสาน

อัตราการเข้าพักอีสานมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นตั้งแต่ภาครัฐผ่อนคลายมาตรการควบคุมการระบาด ในเดือนกันยายน และการเปิดประเทศจะช่วยให้อัตราการเข้าพักอีสานปรับสูงขึ้น แต่อาจไม่มากนัก เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของอีสานเป็นนักท่องเที่ยวในประเทศ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของประชาชนเน้นการท่องเที่ยวในภูมิภาคและจังหวัดใกล้เคียงมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวหลักของอีสานยังเป็นประชาชนในอีสานและจากจังหวัดใกล้เคียง

การเปิดประเทศกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวอีสานได้น้อย เนื่องจากอีสานเป็นภาคที่พึ่งพาการท่องเที่ยวจากต่างชาติต่ำ

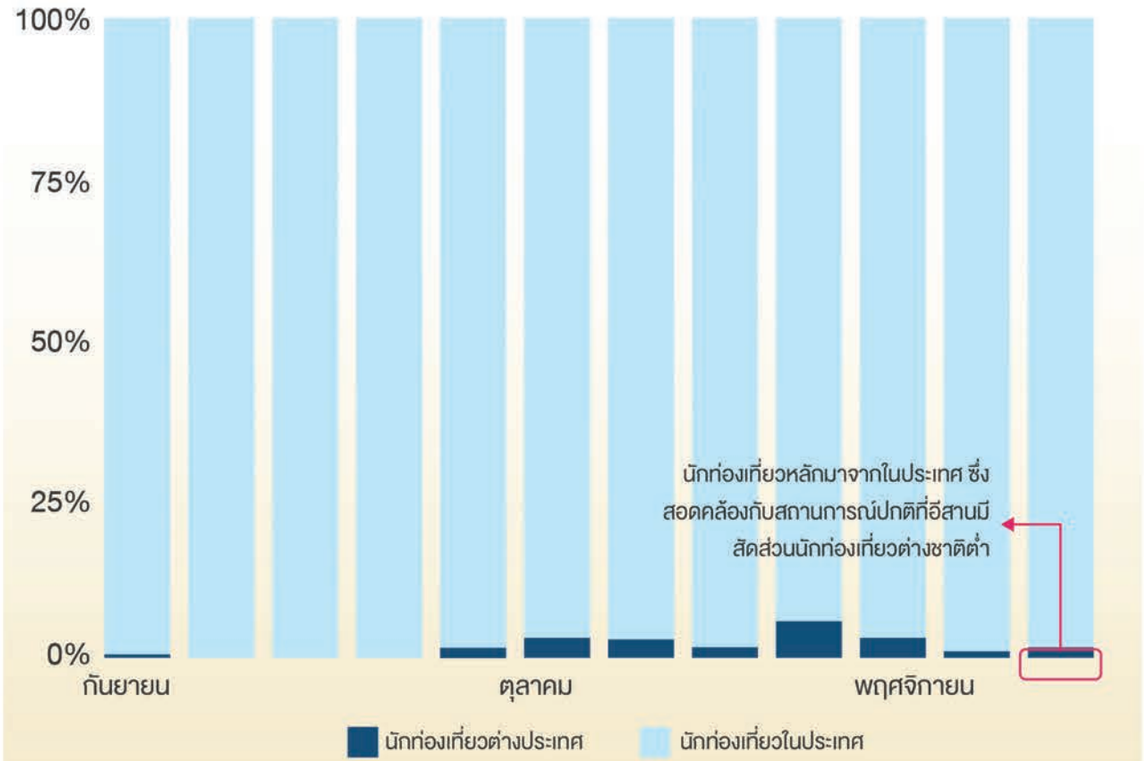
การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวอีสานเป็นการฟื้นตัวที่พึ่งพาการท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลักซึ่งความต้องการท่องเที่ยวปรับตัวสูงขึ้นตั้งแต่มีการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการระบาดทำให้การเดินทางของประชาชนในประเทศเสรีขึ้นนอกจากนี้อีสานยังเป็นภาคที่มีการพึ่งพาการท่องเที่ยวจากต่างชาติในระดับที่น้อย การเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ อาจกระตุ้นธุรกิจท่องเที่ยวอีสานได้ในระดับต่ำดังนั้นมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศจะสามารถช่วยเหลือธุรกิจภาคการท่องเที่ยวอีสานได้ตรงจุดมากกว่า

แนวโน้มความต้องการท่องเที่ยวอีสาน

ที่มา : Destination insight with Google

สัดส่วนความต้องการโรงแรมจากในและต่างประเทศ

ที่มา : Destination insight with Google

สัดส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2562 = 4.0%

ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

Case study

ผู้ประกอบการโรงแรม N.B. HOTEL

โรงแรมในจังหวัดอุดรธานี

ผลกระทบจาก COVID-19

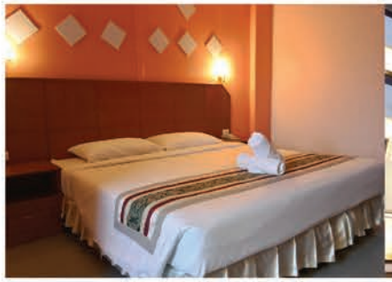
มาตรการควบคุมการระบาดทำให้ผู้ประกอบการตัดสินใจ**หยุดดำเนินกิจการชั่วคราว**

ถึงแม้จะผ่อนคลายมาตรการให้เปิดได้ แต่นักท่องเที่ยว

ก็ยังไม่มีความเชื่อมั่นที่จะออกมาท่องเที่ยว

วิธีการปรับตัว

ปรับลดจำนวนพนักงานลง และมีการย้ายภัตตาคารของโรงแรมออกมาตั้งขายอาหารด้านหน้า นอกจากนี้ยังชะลอการให้บริการโรงแรมออกไป เพื่อควบคุมให้ต้นทุนไม่สูงขึ้นมาก

ผลของมาตรการส่งเสริมท่องเที่ยว

โครงการเราเที่ยวด้วยกันสามารถพยุงสถานการณ์โรงแรมได้ในระยะสั้นเท่านั้น นอกจากนี้ยังทำให้โรงแรม 4-5 ดาว มีราคาใกล้เคียงกับโรงแรม 3 ดาว ซึ่งจะจูงใจและนักท่องเที่ยวเลือกเข้าพักกับโรงแรม 4-5 มากขึ้น ยิ่งกระทบให้ความต้องการโรงแรมขนาดเล็กมีน้อยลง

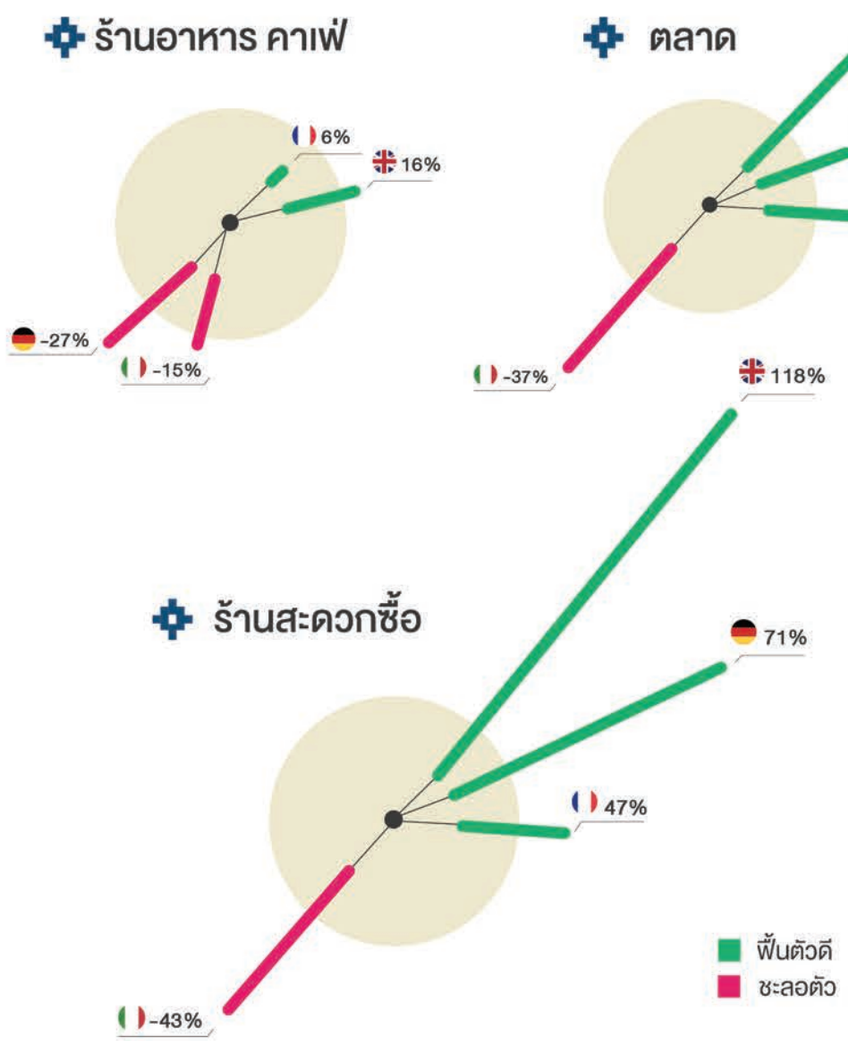

ผลของการเปิดประเทศ

เนื่องจากอีสานเป็นภาคที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติน้อยทำให้การเปิดประเทศไม่มีผลกับภาคท่องเที่ยวอีสานมากนักการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวเน้นจากนักท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลัก นอกจากนี้ความกังวลของการระบาดของ COVID-19 ที่ยังไม่มีท่าทีจะสิ้นสุดลง ทำให้ผู้ประกอบการหลายรายยังไม่เปิดให้บริการแบบเต็มรูปแบบ

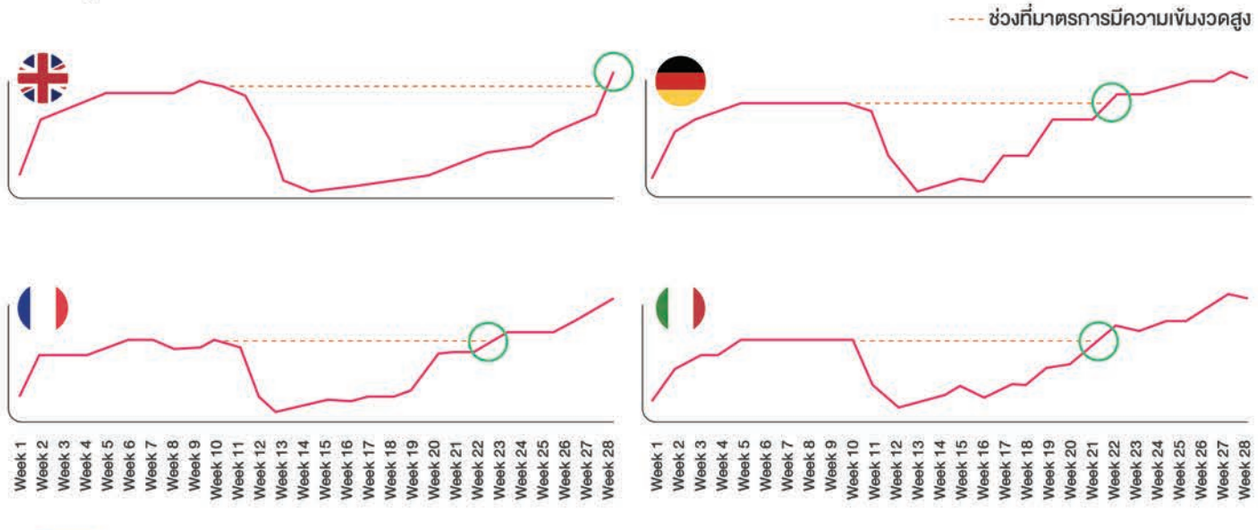
แนวโน้มธุรกิจที่ฟื้นตัวได้ดีจากต่างประเทศคือกลุ่มร้านอาหาร คาเฟ่ ตลาด และร้านสะดวกซื้อ ซึ่งเป็นผลมาจาก Pent-up demand

แนวโน้มธุรกิจที่ฟื้นตัวได้ดีจากต่างประเทศ

ที่มา : Sum-up

มูลค่าการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตในแต่ละประเทศ

Pent-up demand ทำให้ความต้องการใช้จ่ายปรับสูงกว่าสถานการณ์ปกติช่วงก่อนหน้า ซึ่งเป็นผลดีต่อการฟื้นตัวในระยะสั้น

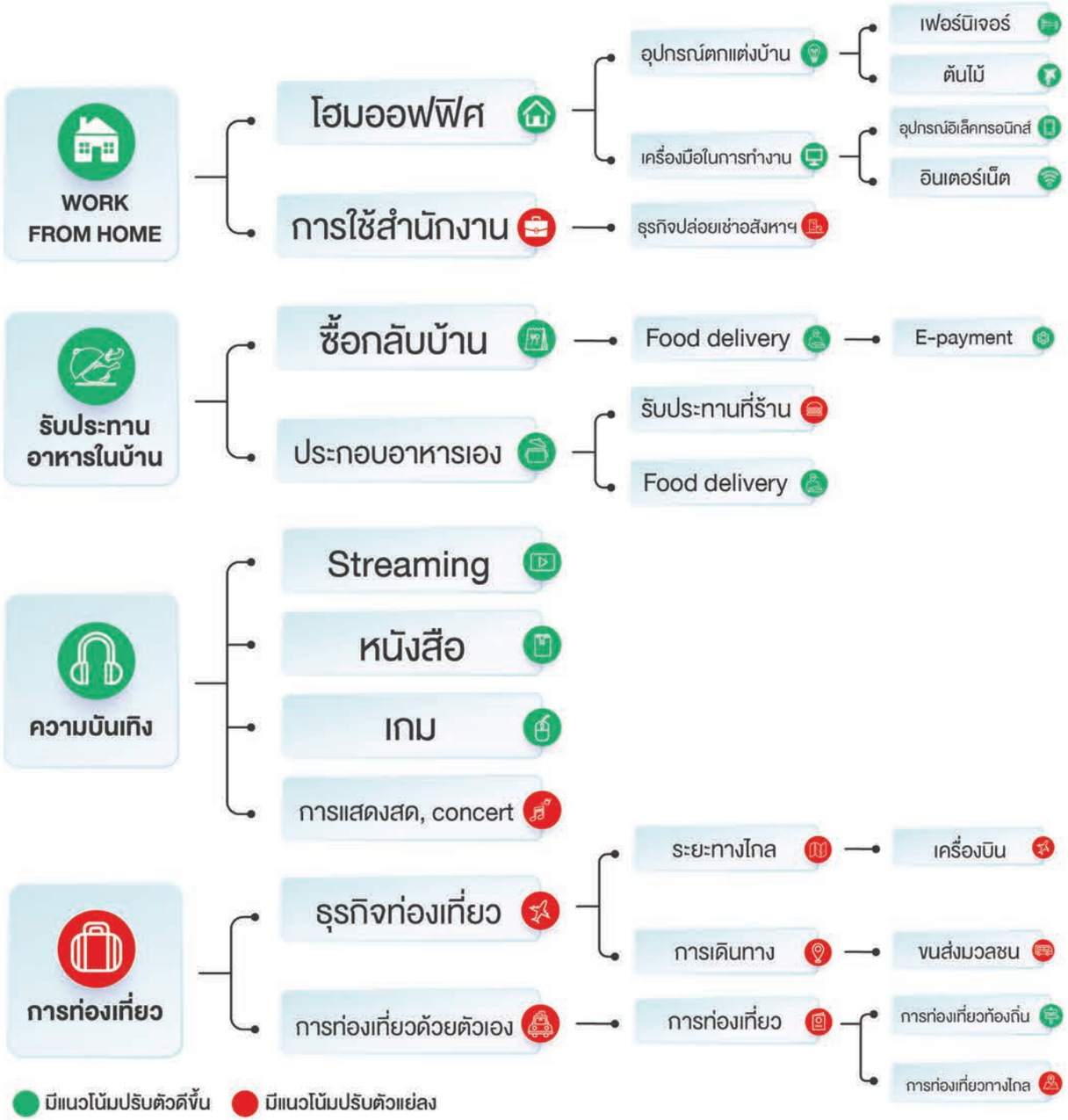
กลุ่มธุรกิจที่ฟื้นตัวได้ดีในต่างชาติหลังจากมีการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการระบาดให้ประชาชนสามารถใช้ชีวิตได้ใกล้เคียงสถานการณ์ปกติมากที่สุด คือกลุ่ม**ร้านอาหาร คาเฟ่** และ**ร้านสะดวกซื้อ**ทั้งในรูปแบบร้านที่เป็นสถานที่ปิด และตลาดที่เป็นสถานที่แบบเปิด ผลจากความอัดอั้นของประชาชนที่ไม่สามารถออกมาจับจ่ายใช้สอยนอกที่อยู่อาศัยได้ ทำให้หลังการผ่อนคลายมาตรการมีการใช้จ่ายในธุรกิจดังกล่าวมากกว่าช่วงสถานการณ์ปกติก่อนที่จะมีการล็อคดาวน์

ที่มา : BCG Henderson Institute

ร้านอาหาร คาเฟ่
แนวโน้มการปรับตัวของต่างชาติ

1.

นำเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการหน้าร้านมากขึ้นทั้งใช้ในการสั่งอาหารเรียกพนักงานและชำระเงิน โดยเน้นให้เกิดการสัมผัสน้อยที่สุด

2.

ปรับหน้าที่และจำนวนของพนักงาน โดยใช้จำนวนพนักงานหน้าร้านน้อยลงเพื่อลดความแออัดและเปลี่ยนหน้าที่จากการรอรับการสั่งอาหารเสิร์ฟอาหารและชำระเงินให้เหลือเพียงการเสิร์ฟอาหาร และเข้าบริการลูกค้าเมื่อถูกเรียกเท่านั้น

3.

เข้าร่วมกับ **Food delivery platform** เพื่อให้ร้านสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มากขึ้น และเป็นการเตรียมพร้อมให้ยอดขายไม่หยุดชะงักหากเกิดสถานการณ์ผิดปกติอีก

4.

ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการระบาดของ COVID-19 โดยเฉพาะการเว้นระยะห่าง มีการเว้นพื้นที่ระหว่างโต๊ะ และมีฉากกั้นในจุดที่มีความถี่ในการใช้บริการมาก มาตรการด้านความสะอาด ทั้งในการประกอบอาหาร ความสะอาดในตัวร้าน และแอลกอฮอล์ รวมถึงการคัดกรองพนักงานให้มีการฉีดวัคซีนป้องกัน COVID-19 และการคัดกรองลูกค้าก่อนเข้ารับบริการ

ที่มา : Toast-tap และ CDC

รูปแบบการบริการแบบ Next normal

1. พนักงานรับลูกค้ามาที่โต๊ะ แนะนำการดูเมนูและสั่งอาหารผ่าน QR code

2. ลูกค้าสั่งอาหารและเครื่องดื่มผ่านระบบ

3. พนักงานนำอาหารมาเสิร์ฟ

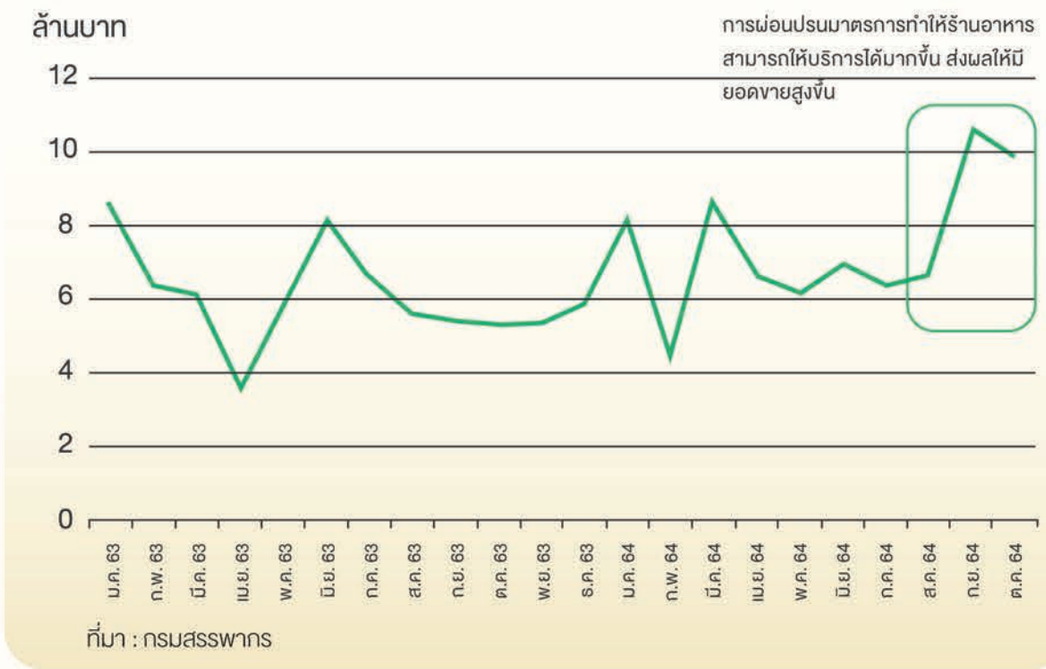
4. ลูกค้าชำระเงินผ่าน E-payment

การเปิดประทศเป็นผลดีกับผู้ประกอบการร้านอาหาร โดยมีผลให้ยอดขายปรับตัวสูงขึ้น

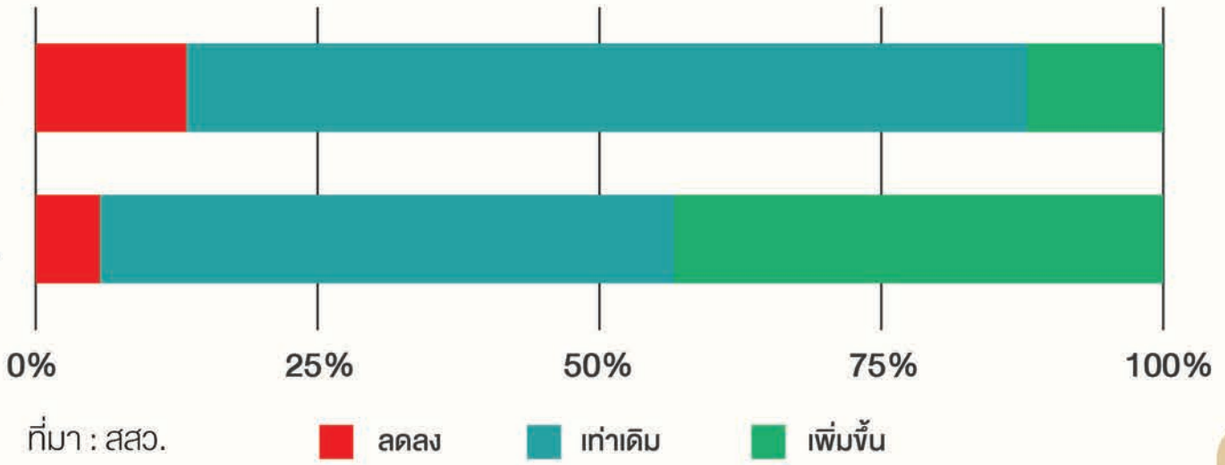
การผ่อนคลายมาตรการควบคุมการระบาดของ COVID-19 ทำให้สถานการณ์ของร้านอาหารในอีสานปรับตัวดีขึ้นนอกจากนี้การเปิดประเทศในเดือนพฤศจิกายนยังทำให้ผู้ประกอบการร้านอาหารในอีสานมียอดขายเพิ่มขึ้น จากการที่ประชาชนสามารถออกมาใช้ชีวิตได้เสรีมากขึ้น และเป็นผลจาก Pent-up demand ที่อัดอั้นมาจากช่วงที่มาตรการมีความรัดกุมมาก

มูลค่าจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มกลุ่มร้านอาหาร

ที่มา : กรมสรรพากร

ความคิดเห็นผู้ประกอบการร้านอาหารในอีสาน

ที่มา : สสว.

Case study

ผู้ประกอบการร้านอาหาร บ้านต้นปาล์ม

ร้านอาหารที่มีการเข้าร่วมกับ Food Delivery

ผลกระทบจาก COVID-19

ยอดขายลดลง เนื่องจากเดิมลูกค้าส่วนใหญ่เป็นลูกค้านั่งทานมากกว่า ทำให้เมื่อเกิดการระบาด ต้องพึ่งพาลูกค้าซื้อกลับบ้านเป็นหลัก

วิธีการปรับตัว

เข้าร่วมกับบริการ Food delivery และการเข้าร่วมกับมาตรกระตุ้นการบริโภคของภาครัฐ รวมถึงเตรียมอุปกรณ์รักษาความสะอาดเอาไว้เพื่อสร้างความมั่นใจให้ลูกค้าที่ยังมารับประทานที่ร้าน

ผลของการปรับตัว

ลูกค้าสั่งผ่าน Food delivery มากขึ้นโดยเฉพาะอาหารจานเดียวในขณะที่กลุ่มอาหารที่ราคาสูงมียอดขายลดลง

ผลบวกจากการเปิดประเทศ

การเปิดประเทศและการผ่อนคลายมาตรการกระตุ้นยอดขายได้ไม่มากนัก เนื่องจากกลุ่มลูกค้าหลักเป็นลูกค้าในพื้นที่ แต่ร้านจะยังคงรักษารูปแบบการบริการเหมือนปัจจุบันถึงแม้การระบาดของ COVID-19 จะสิ้นสุดลง ทั้งในด้านการบริหารและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัย เพราะคิดว่าเป็น Next normal ของร้านขายอาหารเพื่อเรียกความเชื่อมั่นของลูกค้า

Case study

ผู้ประกอบการร้านอาหาร Seek Nature

ร้านอาหารที่เปิดใหม่ในช่วง COVID-19

ผลกระทบจาก COVID-19

ร้านเปิดในช่วงการระบาด และเป็นช่วงที่มีการระบาดอย่างรุนแรง ทางร้านเองก็ได้จัดเตรียมตามมาตรการทั่วไปที่ธุรกิจร้านอาหารจำเป็นต้องมีทั้ง**การเตรียมเครื่องมือฆ่าเชื้อ การตรวจวัดอุณหภูมิ และการมี E-payment** เพื่อบริการลูกค้า

วิธีการปรับตัว

เนื่องจากร้านเปิดในช่วงที่มีการระบาด การปรับตัวจึงเป็นการเน้นเรื่อง**ความสะอาดและสุขอนามัยของอาหารและร้าน**รวมถึงการเร่งให้พนักงานมีการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกัน COVID-19

ผลของการปรับตัว

เนื่องจากเป็นร้านที่เน้นจุดขายเป็นบรรยากาศ จากการที่มาตรการที่ยังเข้มงวดและจำนวนผู้ติดเชื้อใหม่ที่สูง ทำให้ผู้คนยังไม่มีความเชื่อมั่นที่จะมาใช้บริการร้านอาหารนอกบ้าน แต่เมื่อสถานการณ์ดีขึ้นก็ทำให้มีลูกค้าเข้ามารับบริการมากขึ้น

ผลบวกจากการเปิดประเทศ

คาดว่าลูกค้าขาจรจะเพิ่มมากขึ้นส่วนลูกค้าท้องถิ่นอาจจะมากขึ้นเล็กน้อยเพราะกล้าออกจากบ้านมากขึ้นซึ่งจะเป็นผลดีต่อร้านที่เน้นบรรยากาศอย่างร้านนี้ และเชื่อว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศจะทำให้ลูกค้าเดินทางมายังร้านมากขึ้น

ร้านสะดวกซื้อ

แนวโน้มการปรับตัวของต่างชาติ

1. การใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์และบริหารสินค้าเพื่อขาย ว่าจำเป็นต้อง stock สินค้าแต่ละชนิดมากน้อยเท่าใดและเลือกกลุ่มสินค้าให้มีความเฉพาะเจาะจงกับกลุ่มลูกค้ามากขึ้น เพื่อให้กิจการ lean ขึ้น
2. ความไวในการให้บริการเน้นการจัดวางสินค้าให้หาง่ายและจัดพื้นที่ร้านให้ไม่แออัดเน้นการลดการสัมผัสทั้งการเลือกสินค้าและการชำระเงิน โดยรับชำระผ่าน E-payment
3. การ upskill และ reskill พนักงานให้มีความสามารถที่หลากหลายและลดปริมาณพนักงานลง
4. การให้บริการลูกค้าผ่านช่องทางออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นการขายผ่าน platform online shopping และการให้บริการ in store pick-up
5. ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการระบาดของ COVID-19 โดยเฉพาะการเว้นระยะห่าง มีฉากกั้นในจุดที่มีความถี่ในการใช้บริการ การมีแอลกอฮอล์ให้บริการ รวมถึงการคัดกรองพนักงานให้มีการฉีดวัคซีนป้องกัน COVID-19 และการคัดกรองลูกค้าก่อนเข้ารับบริการ

ที่มา : Deloitte และ Orange business service

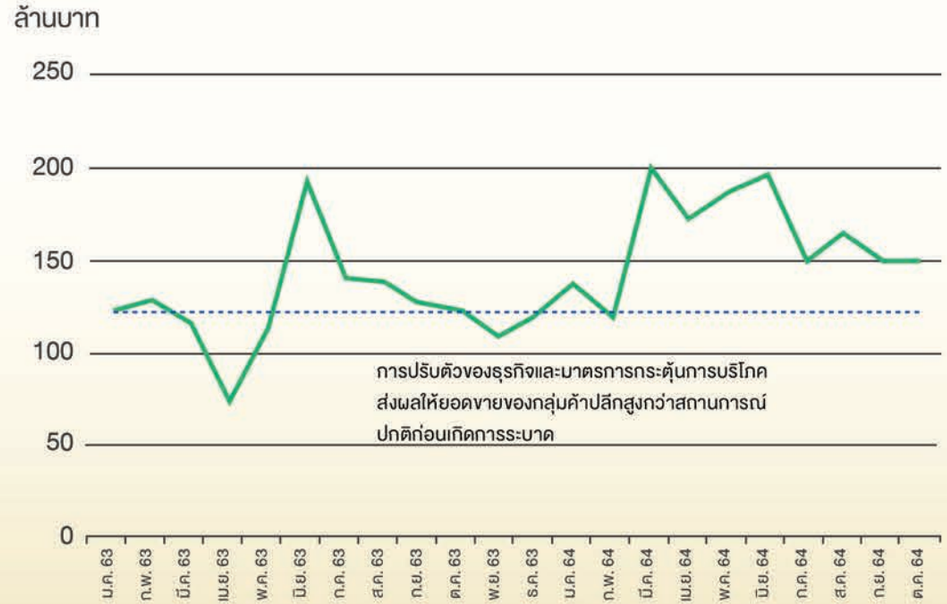
ประโยชน์ของการให้บริการแบบ In store pick-up นอกจากจะทำให้ลูกค้าสามารถซื้อสินค้าได้โดยไม่ต้องเสี่ยงที่จะติดเชื้อ COVID-19 ยังสามารถแก้ปัญหาความล่าช้าจากการซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์ที่ต้องรอให้ทางร้านมีการจัดส่งผ่านบริษัทขนส่งอีกต่อหนึ่ง

ยอดขายของธุรกิจค้าปลีกอยู่ในระดับสูงกว่าสถานการณ์ปกติ และการเปิดประเทศยังเป็นผลดีต่อยอดขายของกลุ่มค้าปลีก

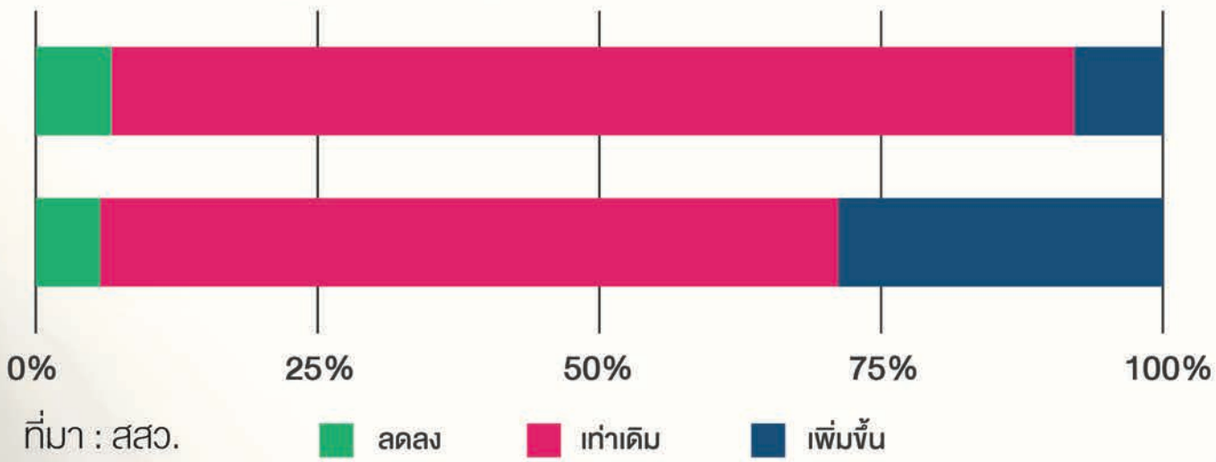
ธุรกิจค้าปลีกในอีสานเป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19 ในระดับที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจภาคอื่น เนื่องจากไม่ถูกมาตรการสั่งให้ปิดชั่วคราว และยังมีการปรับตัวเข้าสู่ Online shopping platform มากขึ้นทำให้ผู้ประกอบการค้าปลีกยังดำเนินธุรกิจต่อได้ถึงแม้มีการระบาด ขณะที่ผลของการเปิดประเทศทำให้ยอดขายของผู้ประกอบการบางส่วนปรับเพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนหน้า รวมถึงมีแนวโน้มดีขึ้นจากปี 2563

มูลค่าจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มกลุ่มธุรกิจค้าปลีก

ที่มา : กรมสรรพากร

ความคิดเห็นผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกในอีสาน

ที่มา : สสว.

หมอลำ

หมอลำเป็นธุรกิจอีสานที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการควบคุมการระบาดของ COVID-19 อย่างมาก เนื่องจากช่วงที่เกิดการระบาด ประชาชนไม่สามารถรวมตัวกันเพื่อรับชมการแสดงได้ แต่การเปิดประเทศเป็นผลดีกับคณะหมอลำ เนื่องจากการอนุญาตให้สามารถจัดงานรื่นเริงได้ทำให้หมอลำเริ่มมีงานแสดงในพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในจังหวัดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ชลบุรี

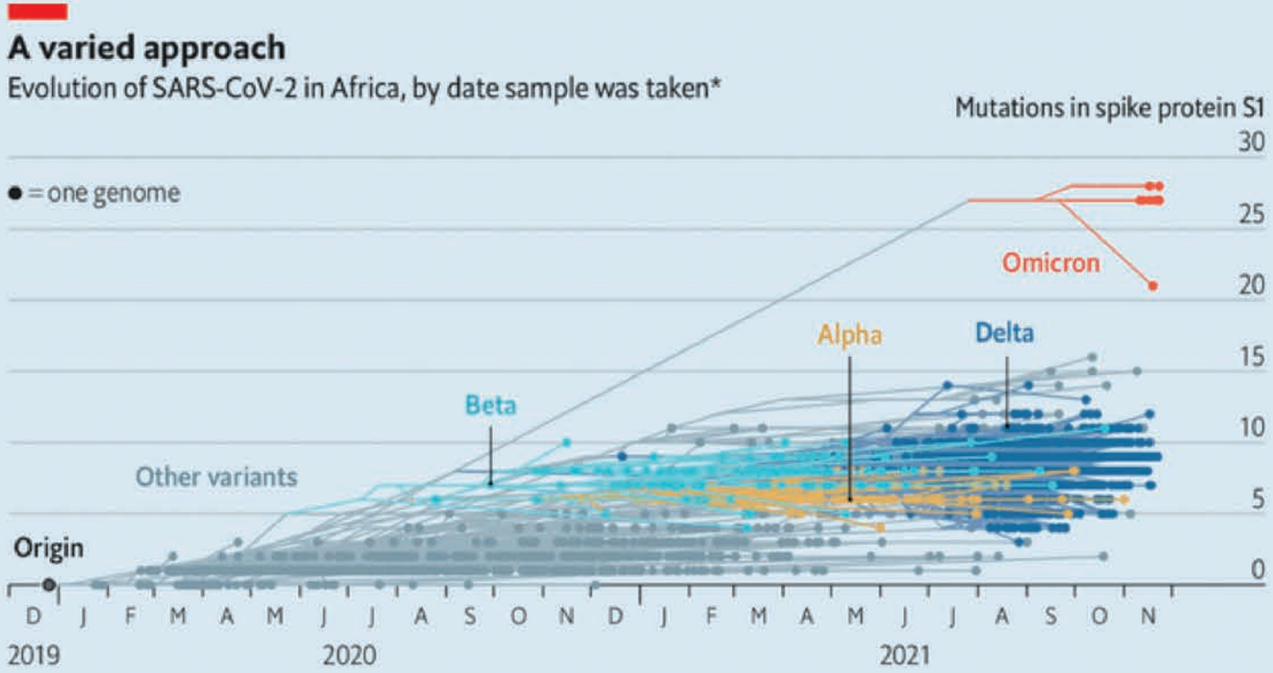
คณะหมอลำยังมีการปรับตัวโดยการเปลี่ยนจากการจัดแสดงออนไซต์เป็นการจัดแสดงผ่านระบบ live streaming มากขึ้น โดยมีการจำหน่ายบัตรให้กับผู้ที่ต้องการรับชม

ความเสี่ยงต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

การกลายพันธุ์ของ COVID-19 สายพันธุ์ Omicron อาจทำให้พบผู้ติดเชื้อใหม่รายวันพุ่งสูงขึ้นกว่าการระบาดในช่วงเดือนกรกฎาคม เนื่องจากการกลายพันธุ์ของ Omicron เกิดขึ้นที่โปรตีนตรงส่วนหนามเป็นหลัก ซึ่งเป็นส่วนที่สามารถหลบการตรวจจับของ Antibody ในร่างกายได้ ทำให้ไวรัสอยู่ในร่างกายได้นานขึ้น และสามารถแพร่ต่อกันได้ง่ายขึ้น

การกลายพันธุ์ของเชื้อ COVID-19

ที่มา : The economist

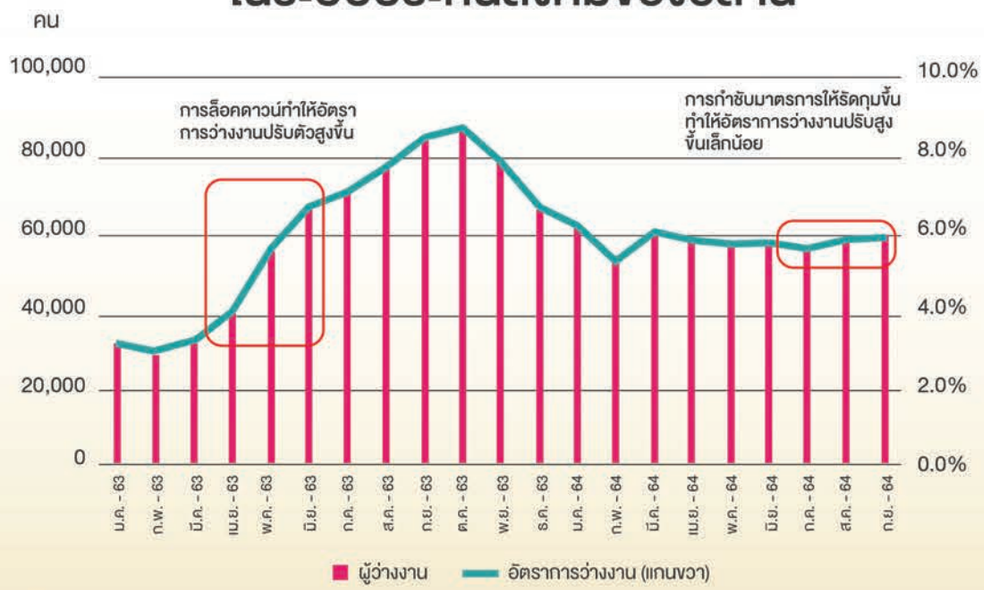

ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาที่แน่ชัดว่าวัคซีนที่มีการฉีดในประชาชนเพียงพอสำหรับการป้องกัน Omicron หรือไม่ ซึ่งหากจำเป็นต้องมีวัคซีนเฉพาะในการป้องกัน BioNtech ผู้ผลิตวัคซีน Pfizer-BioNtech ระบุว่าวัคซีนจะสามารถผลิตและส่งมอบได้ภายใน 100 วัน ซึ่งสะท้อนว่าหากวัคซีนปัจจุบันไม่สามารถป้องกันการระบาดของ COVID-19 สายพันธุ์ Omicron ได้ อาจต้องใช้เวลาอย่างน้อยถึงต้นไตรมาส 2 ปี 2565 เพื่อให้มีวัคซีนพร้อมฉีดเพื่อป้องกันการระบาด และการฟื้นตัวของเศรษฐกิจก็จะออกไปและซ้ำร้ายหากต้องควบคุมการระบาดที่หนัก โดยการยกระดับมาตรการควบคุม จะยิ่งตอกย้ำแผลเศรษฐกิจให้รุนแรงมากขึ้น

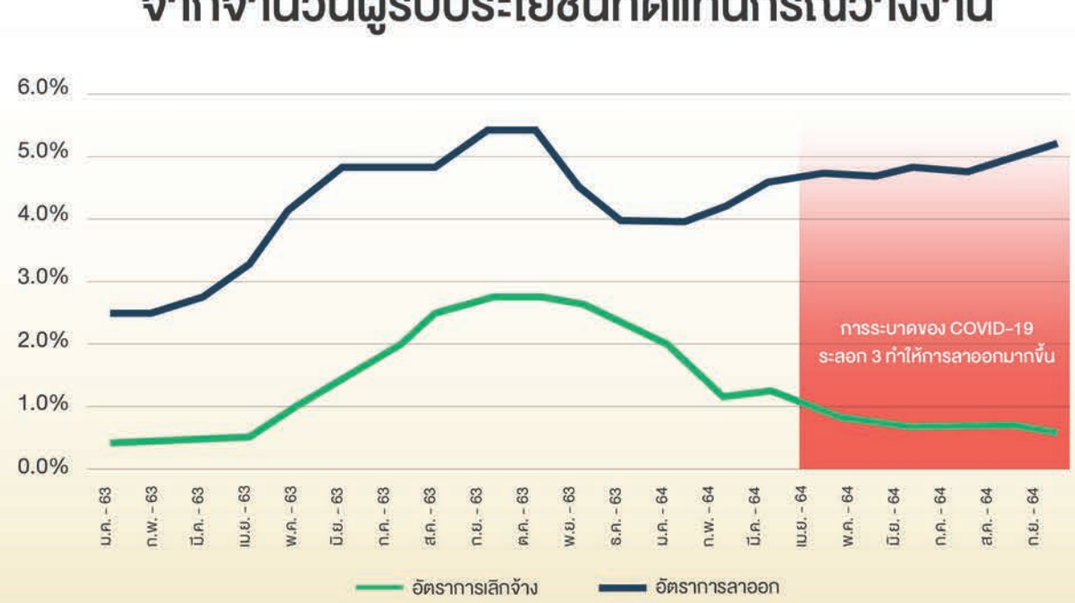
ผลกระทบจาก COVID-19 ระลอก 3
ทำให้อัตราการว่างงานในอีสานปรับสูงขึ้น

จำนวนผู้ว่างงานในอีสานที่เพิ่มขึ้นมีสาเหตุหลักมาจากการลาออก ซึ่งเป็นผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19 ในระลอกแรก ภาระงานที่มีเท่าเดิมจึงตกอยู่กับแรงงานที่มีจำนวนน้อยลง จึงสร้างความกดดันให้กับแรงงานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้มาตรการควบคุมการระบาดที่ผ่อนคลายมากขึ้น ทำให้การทำงานอาจต้องเข้าสำนักงานเป็นหลัก แต่การ Work from home เป็นระยะเวลานานอาจทำให้แรงงานปรับพฤติกรรม โดยเชื่อว่าการทำงานที่มีประสิทธิภาพไม่จำเป็นต้องเข้าสำนักงาน และเริ่มมองหาตำแหน่งงานใหม่ที่มีความยืดหยุ่นในการทำงานมากขึ้น

จำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงาน ในระบบประกันสังคมของอีสาน

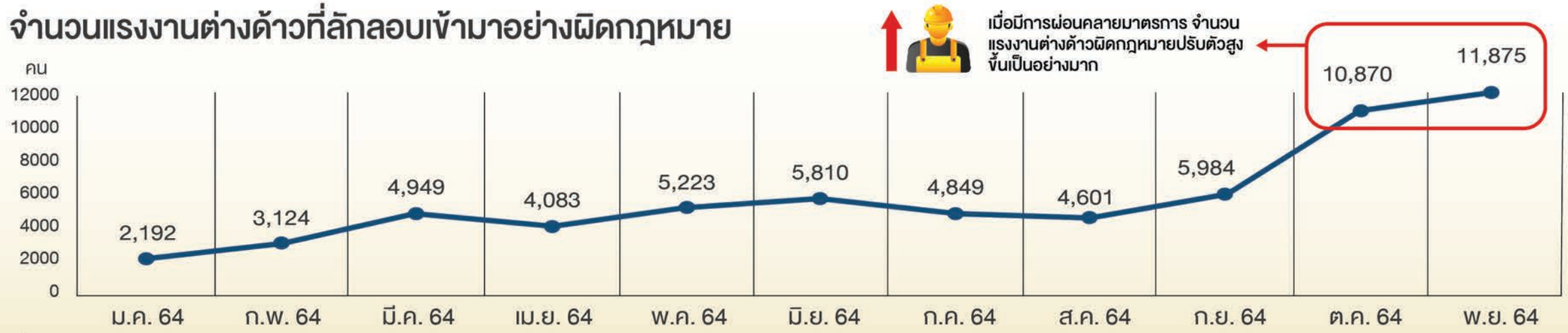
สาเหตุของการออกจากงาน จากจำนวนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม

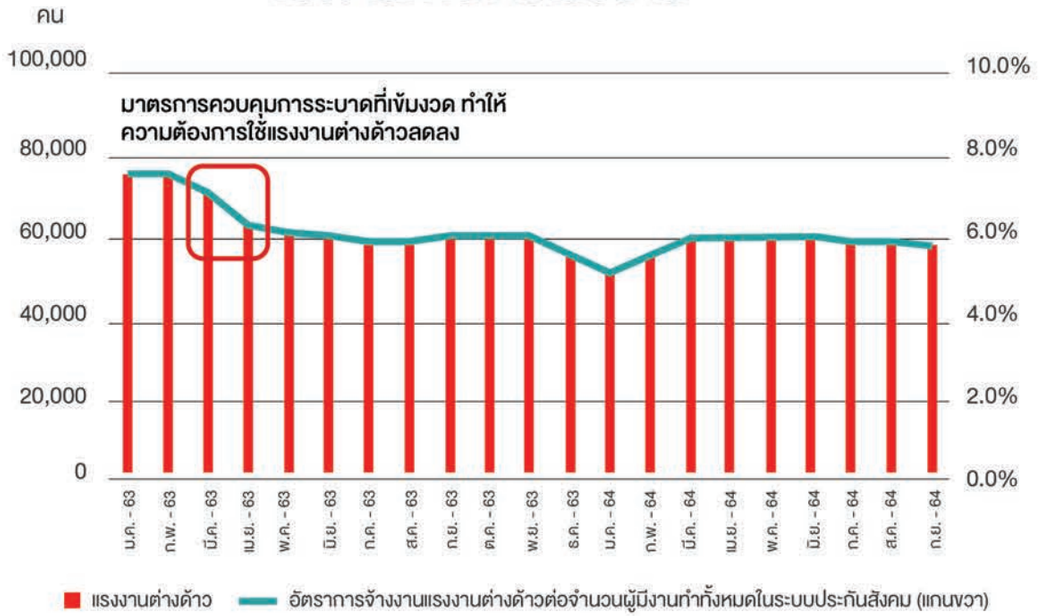
มาตรการควบคุมการระบาดมีผลต่อจำนวนแรงงานต่างด้าว ทั้งแรงงานที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลโควิด 19

จำนวนแรงงานต่างด้าวและอัตราการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในอีสาน

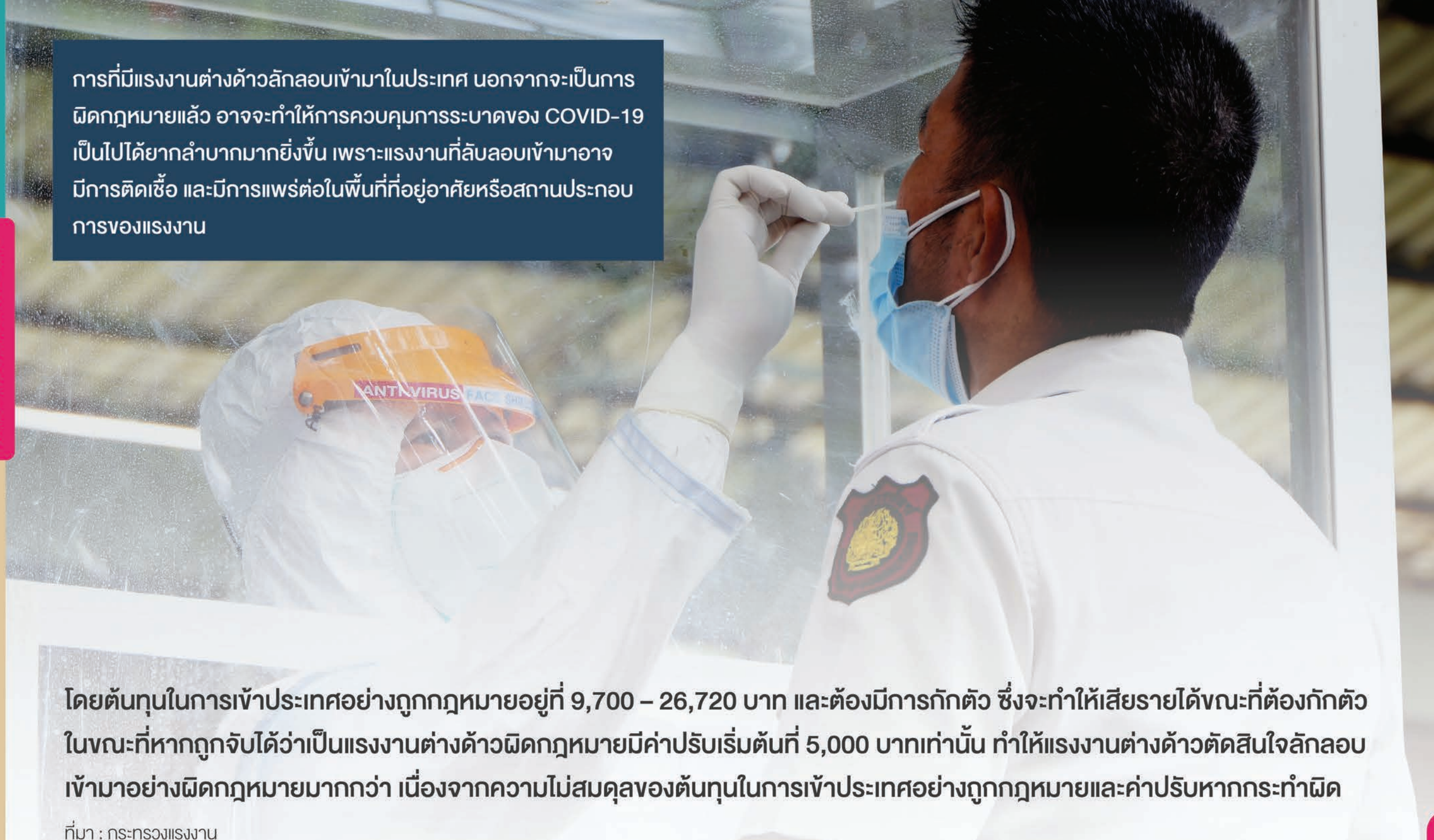

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว

มาตรการควบคุมการระบาดมีผลต่อแรงงานต่างด้าวทั้งแรงงานที่ถูกกฎหมายและแรงงานที่ลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมายการระบาดของ COVID-19 ตั้งแต่ระลอกแรกทำให้ความต้องการแรงงานลดลง จำนวนแรงงานต่างด้าวจึงลดลง แต่ในขณะเดียวกันเมื่อไทยเริ่มมีการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการระบาด กลับมีแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายมากขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงความเชื่อของแรงงานต่างด้าวว่าไทยจะยังมีความต้องการแรงงานเมื่อสถานการณ์เริ่มเข้าสู่ปกติ และในเดือนพฤศจิกายน 2564 ไทยมีการผ่อนปรนให้แรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายสามารถขึ้นทะเบียนให้ถูกกฎหมายและได้รับสิทธิเทียบเท่ากับแรงงานที่ถูกกฎหมายได้ ซึ่งทำให้มีแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาอย่างมากในช่วงดังกล่าว

การที่มีแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาในประเทศ นอกจากจะเป็นการผิดกฎหมายแล้ว อาจจะทำให้การควบคุมการระบาดของ COVID-19 เป็นไปได้ยากลำบากมากยิ่งขึ้น เพราะแรงงานที่ลับลอบเข้ามาอาจมีการติดเชื้อ และมีการแพร่ต่อในพื้นที่ที่อยู่อาศัยหรือสถานประกอบการของแรงงาน

โดยต้นทุนในการเข้าประเทศอย่างถูกกฎหมายอยู่ที่ 9,700 – 26,720 บาท และต้องมีการกักตัว ซึ่งจะทำให้เสียรายได้ขณะที่ต้องกักตัว ในขณะที่หากถูกจับได้ว่าเป็นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายมีค่าปรับเริ่มต้นที่ 5,000 บาทเท่านั้น ทำให้แรงงานต่างด้าวตัดสินใจลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมายมากกว่า เนื่องจากความไม่สมดุลของต้นทุนในการเข้าประเทศอย่างถูกกฎหมายและค่าปรับหากกระทำผิด

ที่มา : กระทรวงแรงงาน

แนวทางการแก้การลักลอบเข้าประเทศแบบผิดกฎหมาย

1. การปรับให้ค่าปรับและต้นทุนในการเข้าประเทศสอดคล้องกันโดยปรับให้ค่าปรับขั้นต่ำสูงกว่าต้นทุนการเข้าประเทศอย่างถูกกฎหมายซึ่งจะทำให้แรงงานต่างด้าวเลือกเข้าประเทศอย่างถูกกฎหมายมากขึ้น

2. การร่วมมือกับรัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านให้ได้รับโทษที่หนักขึ้นเมื่อถูกส่งกลับยังประเทศต้นทาง และระงับการอนุญาตให้สามารถไปทำงานยังต่างประเทศได้อีก

ข้อกำหนดของแรงงานต่างด้าวที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทย

- หากฉีดวัคซีนครบ 2 เข็มแล้ว ต้องกักตัว 7 วัน
- หากฉีดวัคซีน 1 เข็ม หรือยังไม่เคยรับวัคซีน จะต้องกักตัว14วันระหว่างกักตัวจะมีการตรวจหาเชื้อโควิดด้วยวิธี RT – PCR 2 ครั้ง โดยให้นายจ้าง/สถานประกอบการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการกักตัวและค่าตรวจ COVID-19
- กรณีแรงงานต่างด้าวติดเชื้อโควิด-19 นายจ้างหรือบริษัทประกันภัยเป็นผู้รับผิดชอบค่ารักษา ซึ่งวันสุดท้ายของการกักตัวแรงงานต่างด้าวที่ยังรับวัคซีนไม่ครบเกณฑ์ จะได้รับการฉีดวัคซีนโดยกระทรวงแรงงานเป็นผู้จัดหาให้ ในส่วนของเข็มที่ 2 กระทรวงแรงงานจะประสานสาธารณสุขจังหวัดปลายทางเพื่อนัดหมายฉีดวัคซีนให้แก่แรงงานต่างด้าวตามกำหนด โดยนายจ้างจ่ายแค่ค่าบริการทางการแพทย์

ที่มา : กระทรวงแรงงาน

ปลายเดือน กรกฎาคม 2564 EU ถอดไทยออกจากประเทศปลอดภัยจาก COVID-19 ทำให้ตั้งแต่เดือนสิงหาคมเป็นต้นมาคนอีสานที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางไปทำงานต่างประเทศลดลงอย่างมาก แต่ตั้งแต่ไตรมาส 4 ที่สถานการณ์การระบาดของไทยเริ่มปรับตัวดีขึ้น ส่งผลให้หลายประเทศเปิดให้คนไทยเดินทางเข้าได้

ประเทศที่แรงงานอีสานที่เดินทางไปทำงานมากที่สุด 5 อันดับแรก

สวีเดน

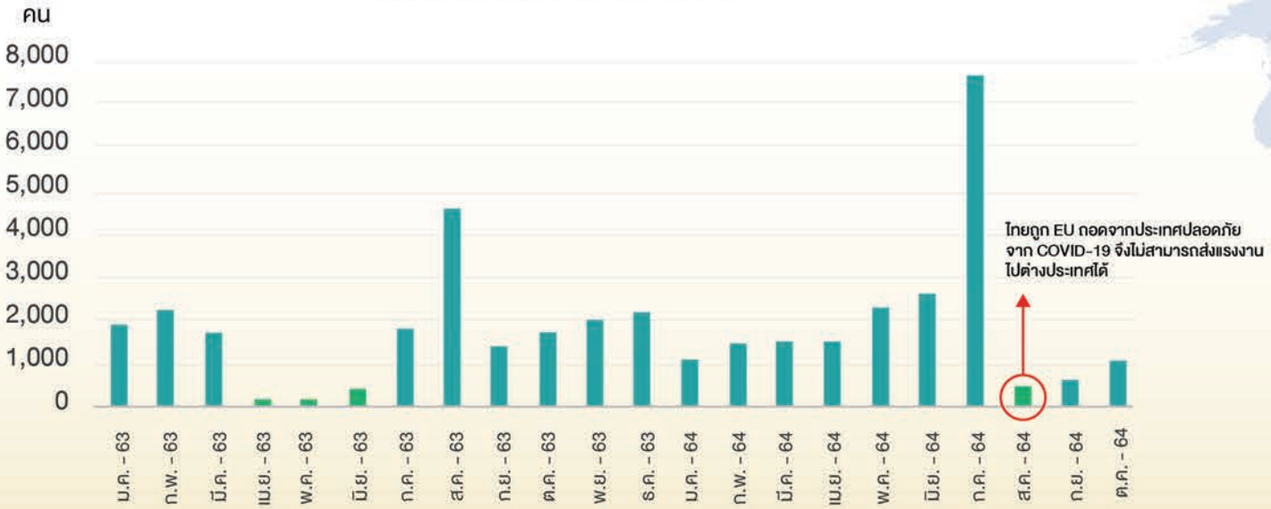

ไต้หวัน

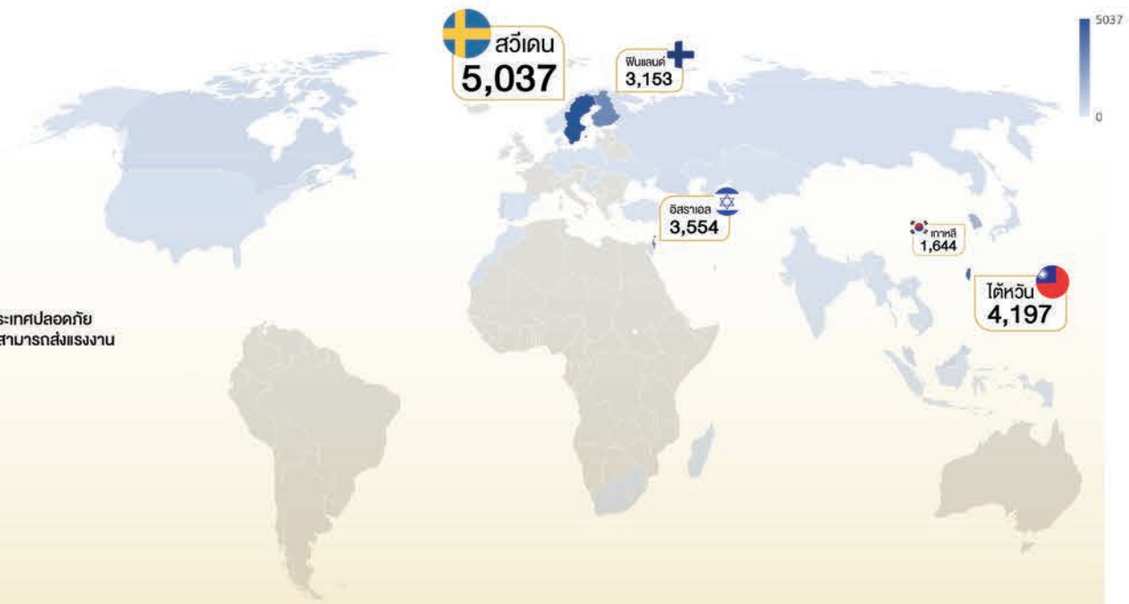

อิสราเอล

ฟินแลนด์

สาธารณรัฐเกาหลี

จำนวนคนหางานในอีสานที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางไปทำงานต่างประเทศ

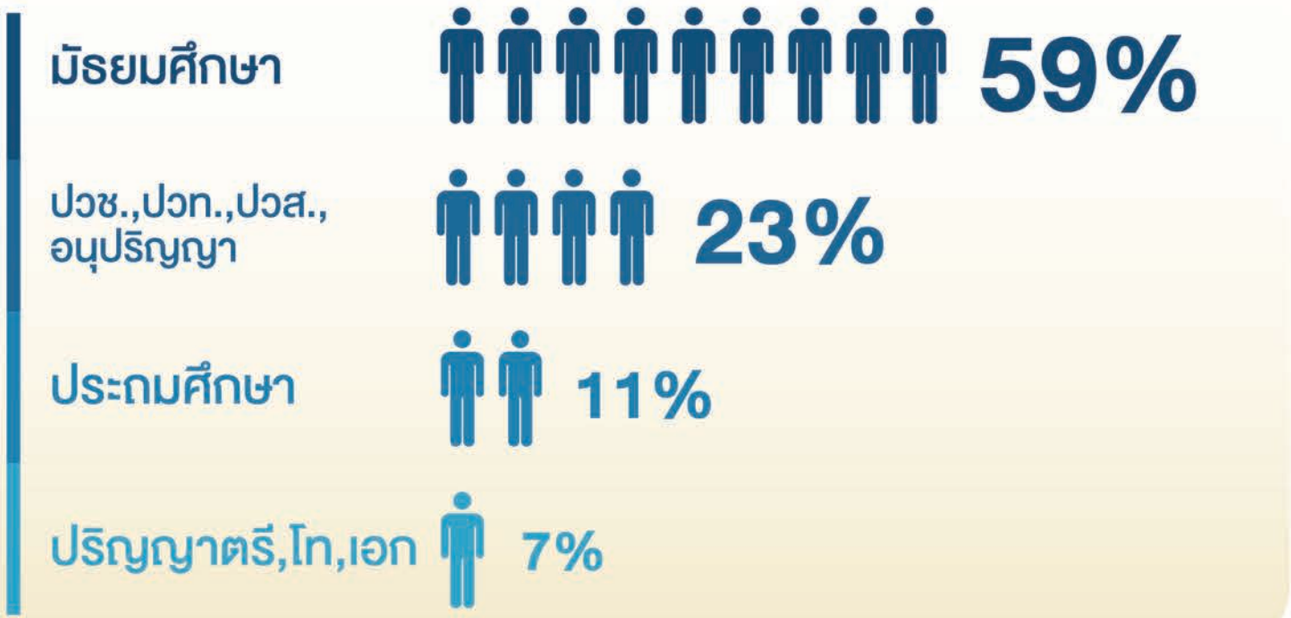

ที่มา : กองบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ

วุฒิการศึกษาของแรงงานอีสานที่ถูกส่งไปทำงานต่างประเทศมากที่สุด คือ **มัธยมศึกษา** โดยสัมพันธ์กับแรงงานที่ไม่ใช้ทักษะ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ใน**ภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก** เช่น งานเก็บเกี่ยวผลไม้ และงานตามฤดูกาล

สัดส่วนคนหางานในอีสานที่ได้รับอนุญาติให้เดินทางไปทำงานต่างประเทศ

จำแนกตามวุฒิการศึกษา

จำแนกตามสาขาอาชีพ

ผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตรและประมง
48.3%

อาชีพงานพื้นฐาน
32.3%

ผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ฝีมือในธุรกิจต่างๆ
9.4%

ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ
4.1%

พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด
3.9%

ที่มา : กองบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ

แผลเศรษฐกิจจากภัยพิบัติน้ำท่วม

อีสานยังประสบภัยพิบัติน้ำท่วม ในพื้นที่เดิมที่เกิดน้ำท่วม ซ้ำซ้อนเป็นเวลานาน

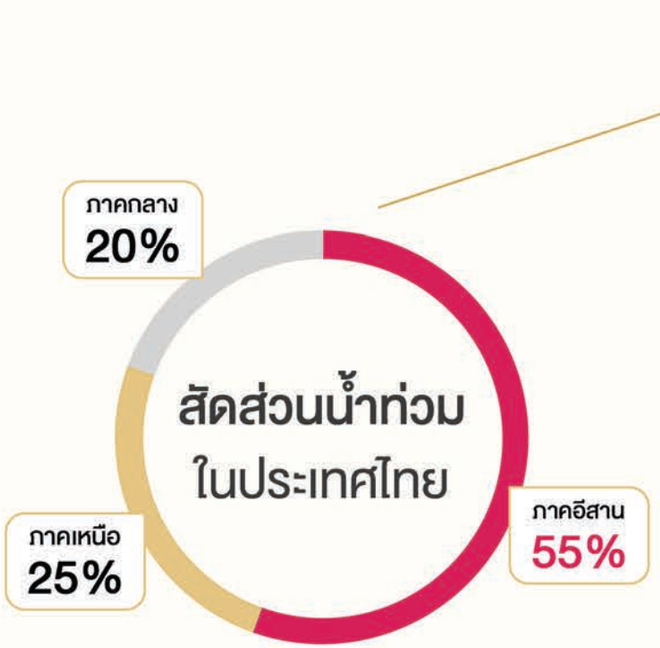
พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากตั้งแต่ปี 2553-2563

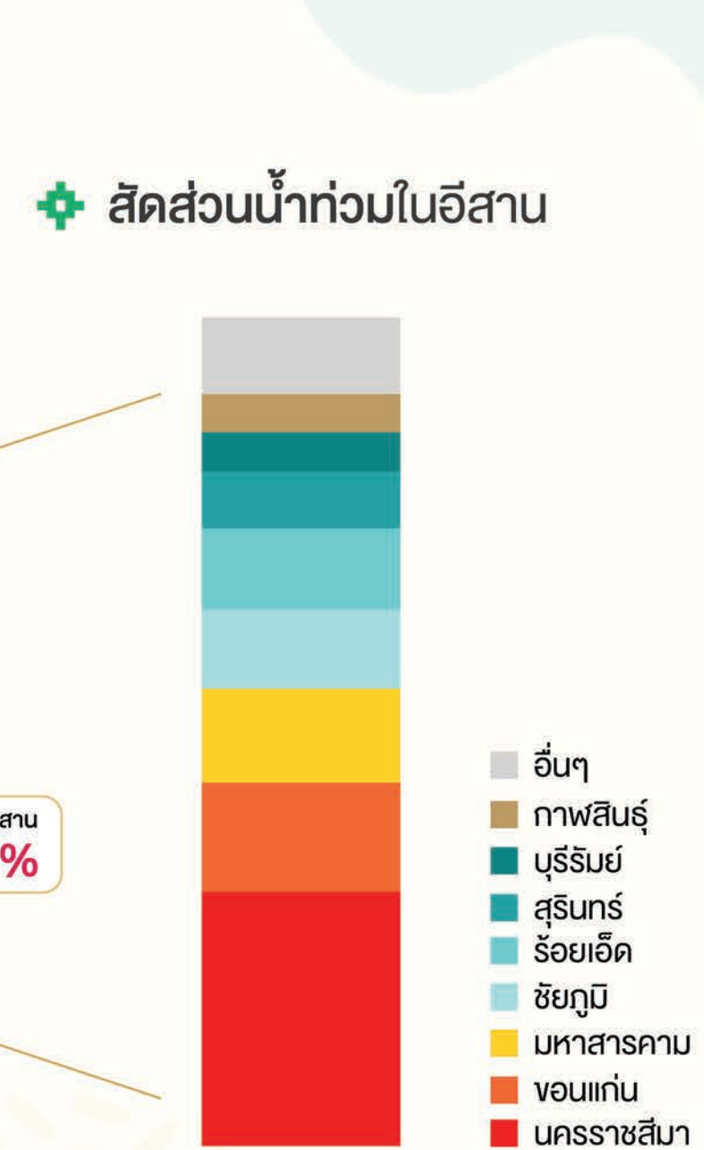
พื้นที่น้ำท่วมปี 2564

ปี 2564 มีพื้นที่ปลูกข้าว ที่จมน้ำกว่า 2 ล้านไร่

ซึ่งกว่า **55%** อยู่ในภาคอีสาน
โดย**นครราชสีมา**เป็นจังหวัดที่นาข้าวจมน้ำมากที่สุด

พื้นที่ปลูกข้าวที่ถูกน้ำท่วม ทั่วประเทศ 2,249,855 ไร่
อยู่ในภาคอีสานกว่า 1,237,437 ไร่ คิดเป็น 55%

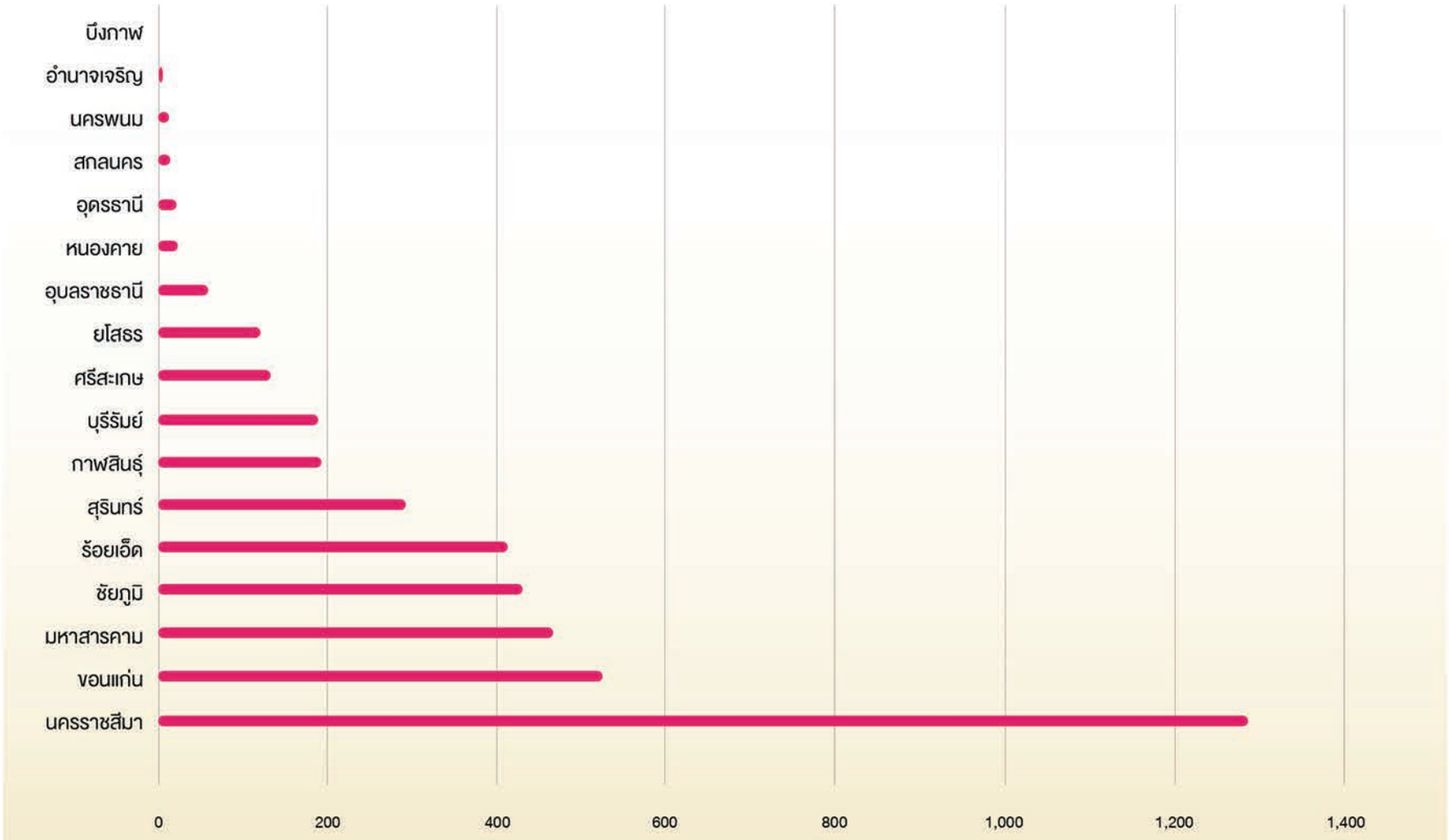

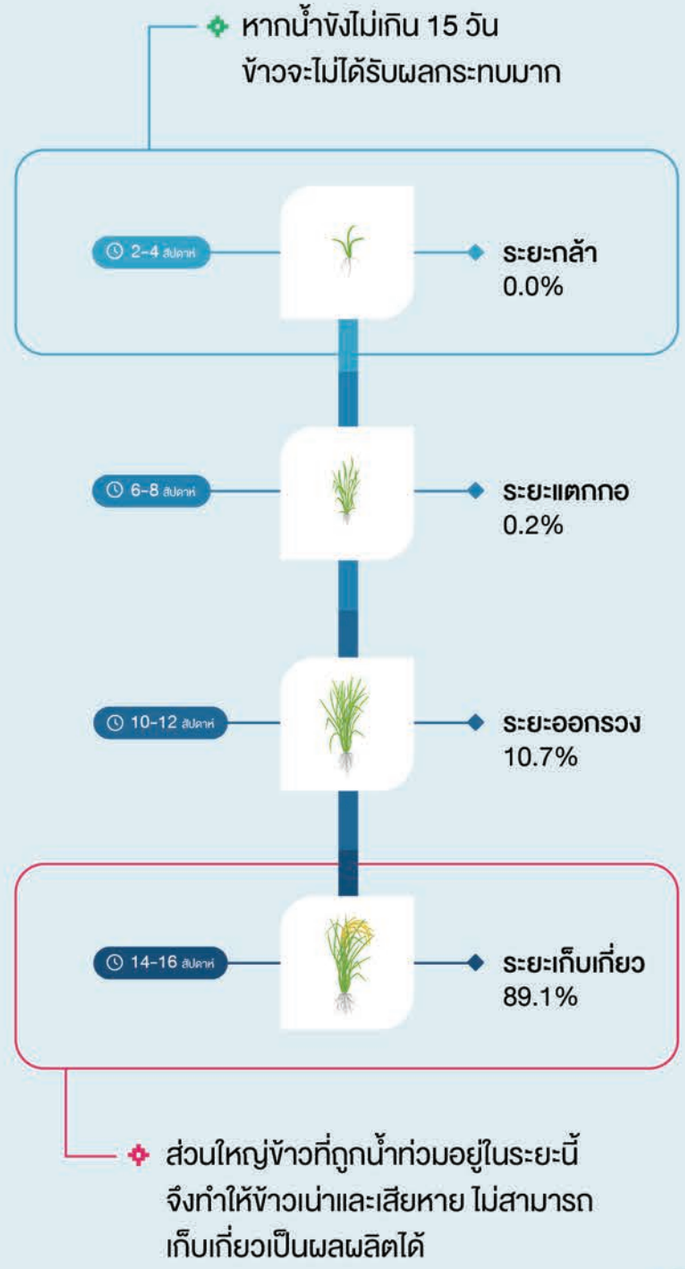
ที่มา : GISTDA

ความเสียหายทางตรงจากข้าวจมน้ำในภาคอีสานประมาณการที่ 4.1 พันล้านบาท
โดยนาข้าวกว่า 89% อยู่ในระยะรอการเก็บเกี่ยว

ประมาณการความเสียหายจากน้ำท่วม (ล้านบาท)

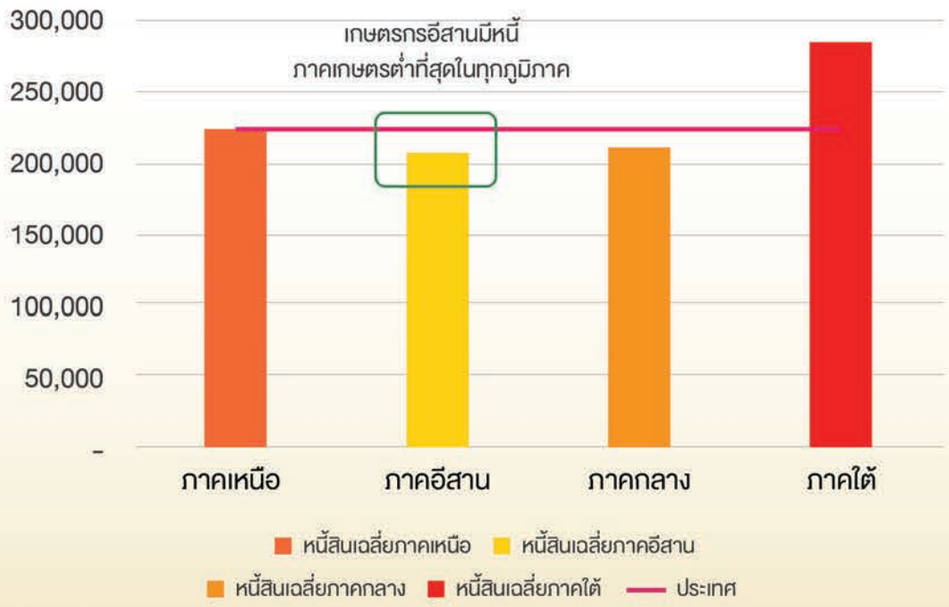

ที่มา : GISTDA

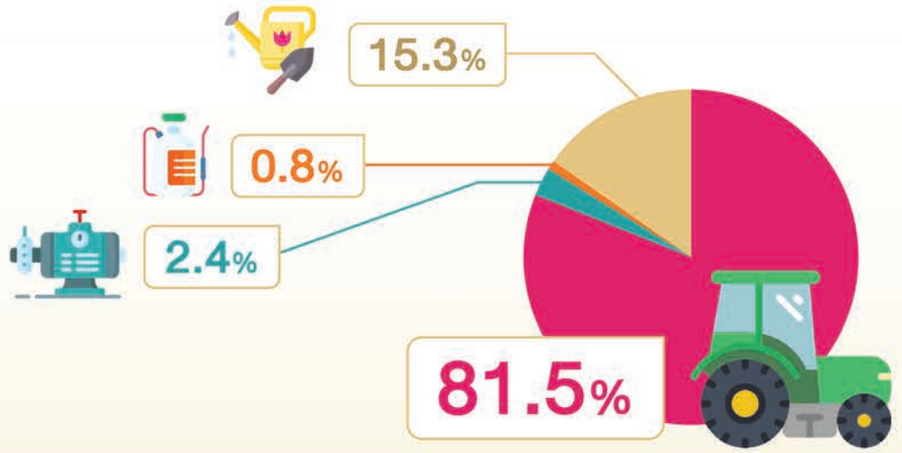
แม้เกษตรกรอีสานจะมีหนี้สินเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น แต่ความเสียหายจากน้ำท่วมทั้งทางตรงจากข้าวที่จมน้ำ และทางอ้อมต่ออุปกรณ์การเกษตรที่จมน้ำ อาจผลักให้**หนี้เกษตรกรปรับตัวสูงขึ้น**

หนี้สินเฉลี่ยเกษตรกร (บาท)

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สัดส่วนสินทรัพย์ภาคการเกษตร

สินทรัพย์ในการเกษตร ที่เกษตรกรอีสานถือครองมากที่สุดคือกลุ่ม รถไถ รถแทรกเตอร์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการซ่อมบำรุงหลังจากที่ถูกน้ำท่วมขัง โดยค่าซ่อมบำรุงขึ้นอยู่กับความเสียหายที่เกิดขึ้น และการรับประกันจากผู้ขาย โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่ 10,000 – 50,000 บาท ในการซ่อมบำรุงหลังจากน้ำท่วม ซึ่งจะเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้กับเกษตรกร เพื่อเตรียมพร้อมต่อการผลิตในรอบการผลิตถัดไป โดยเกษตรกรอีสานมีเงินสดหมุนเวียน /เงินออมที่ไว้ใช้ในการผลิตอยู่ที่ 33,000 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งหากเกษตรกรมีการสำรองเงินสดไม่เพียงพอ ก็จะทำให้หนี้สินของเกษตรกรปรับสูงขึ้น

เกษตรกรอีสานส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ มาตรการช่วยเหลือทั้งด้านการพักชำระหนี้ และการเพิ่มสภาพคล่องเพื่อเตรียมพร้อมกับการผลิตในรอบการผลิตถัดไป จึงช่วยเกษตรกรได้ค่อนข้างมาก

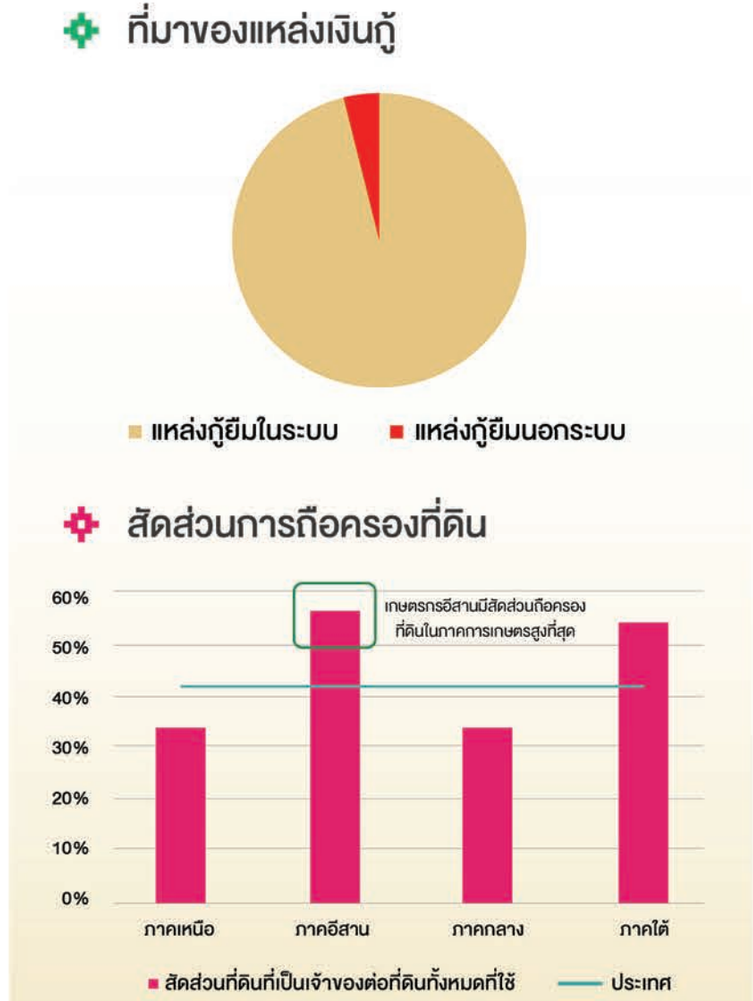
เกษตรกรอีสาน ส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ โดย 76% เป็นหนี้ที่กู้ยืมจาก ธ.ก.ส. โดยเป็นหนี้ที่ใช้เพื่อซื้อปัจจัยการผลิตในแต่ละรอบการผลิต

ผลกระทบจากน้ำท่วมผลักให้หนี้สูงขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่ใช้ซื้อและซ่อมบำรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเกษตร แต่ยังถือเป็นเรื่องดีที่เกษตรกรอีสานมีการถือครองที่ดินทำกินเองในสัดส่วนที่มาก ทำให้เกษตรกรยังมีความมั่นคงด้านสินทรัพย์ถาวร

โดยหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะพยุงสถานการณ์การเงินของเกษตรกรที่ประสบภัยน้ำท่วม คือมาตรการช่วยเหลือจากธนาคาร ทั้งการให้พักชำระสินเชื่อ และการมอบโอกาสให้เกษตรกรเข้าถึงสินเชื่อได้มากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการผลิตในรอบการผลิตถัดไป

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เงินเยียวยาจากภาครัฐ ไม่เพียงพอที่จะชดเชยความเสียหายทางตรงจากการที่ข้าวจมน้ำ

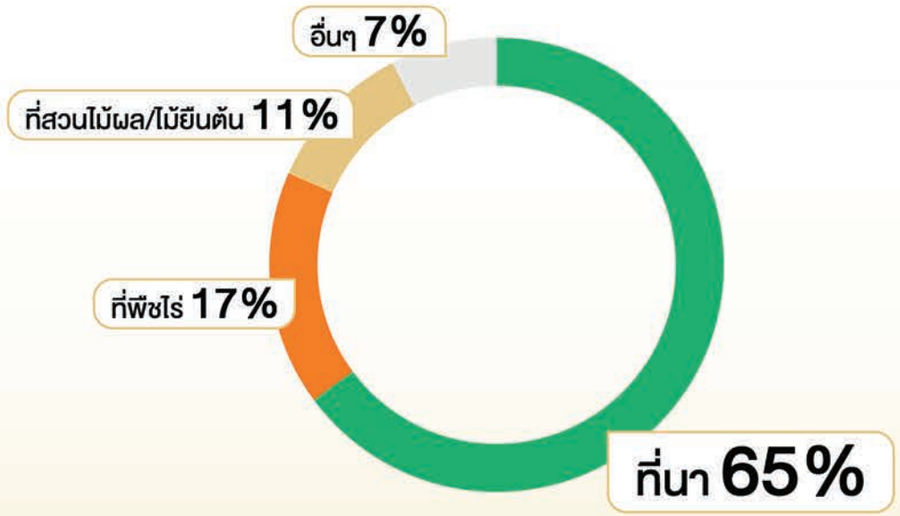
ครัวเรือนเกษตรกรในภาคอีสาน เน้นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูกข้าวเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนว่ารายได้หลักของเกษตรกรที่ถูกน้ำท่วม จะ**ลดลงมากกว่า 65%**

▼ **65%**

ภาครัฐมีมาตรการเยียวยาเกษตรกรปลูกข้าวที่ถูกน้ำท่วม ผ่านการให้เงินช่วยเหลือไร่ละ 1,340 บาท โดยไม่เกิน 30 ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งเงินเยียวยาคิดเป็นเพียง 32% ของความเสียหายที่เกิดขึ้นเท่านั้น

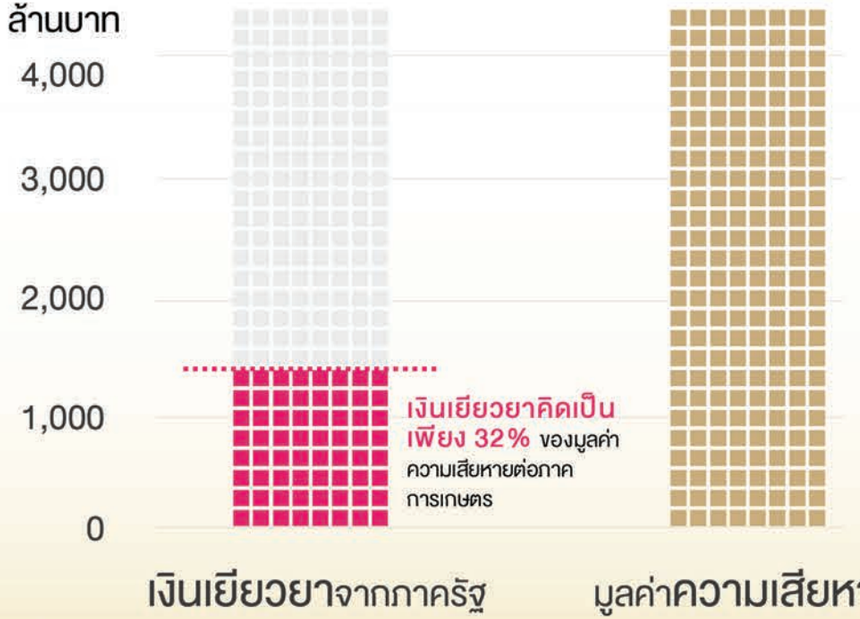
1,340 บาท/ไร่

การแบ่งสัดส่วนการใช้ที่ดินของครัวเรือนเกษตรกร

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

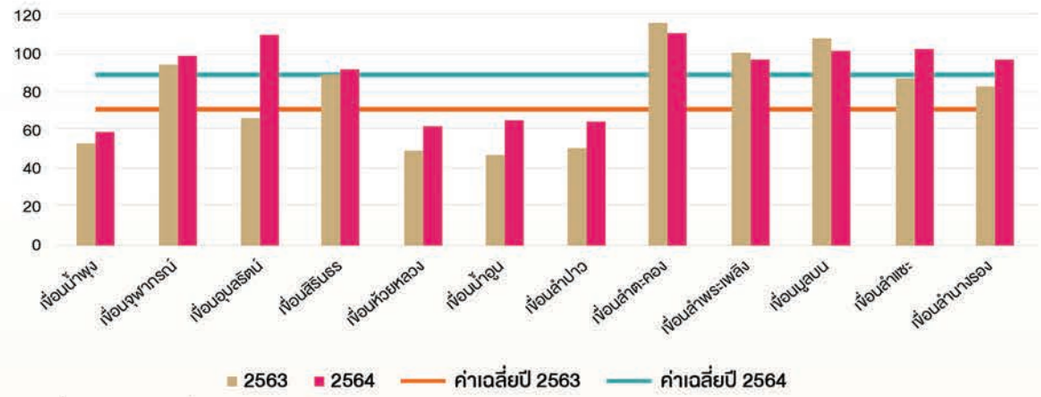
การประมาณเงินเยียวยาที่ได้รับจากการน้ำท่วม

ที่มา : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปริมาณน้ำกักเก็บในอ่างขนาดกลางและขนาดใหญ่ ในภาคอีสานที่มากขึ้น สะท้อนว่าอีสานจะมีน้ำเพียงพอเพื่อใช้ในรอบการผลิตถัดไป

ปริมาณน้ำในอ่างกักเก็บขนาดใหญ่ (หน่วย: ล้านลูกบาศก์เมตร)

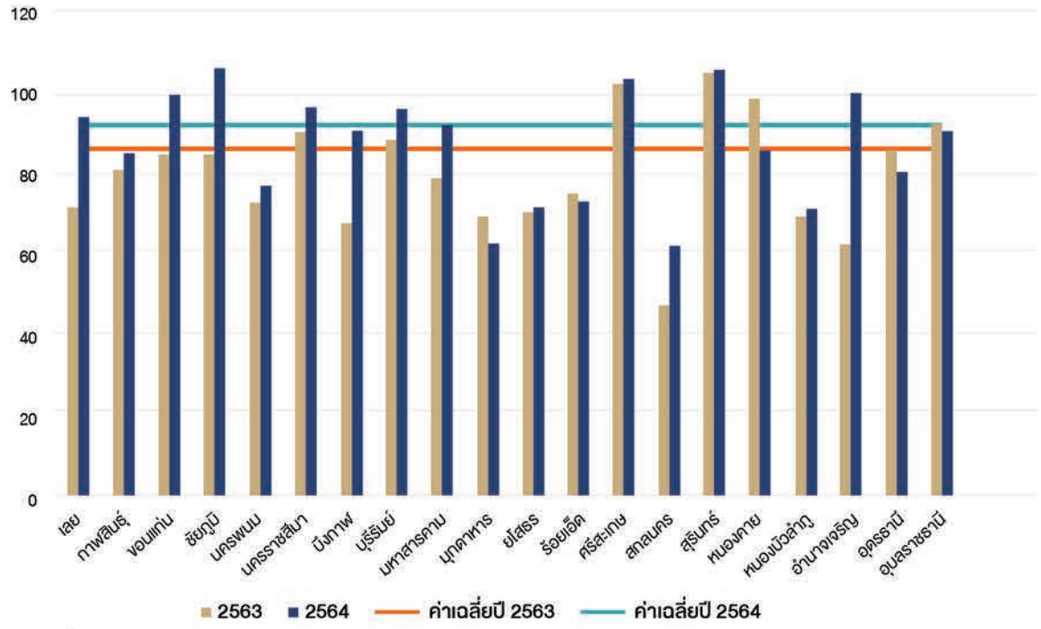
ที่มา : กรมชลประทาน

สถานการณ์น้ำท่วมหนักส่งผลให้ปริมาณน้ำกักเก็บในอ่างขนาดใหญ่ของแต่ละจังหวัดเพิ่มขึ้น โดย**เขื่อนอุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น และเขื่อนลำตะคอง จ.นครราชสีมา** มีปริมาณน้ำกักเก็บสูงกว่าความจุโดยรวมของอ่าง

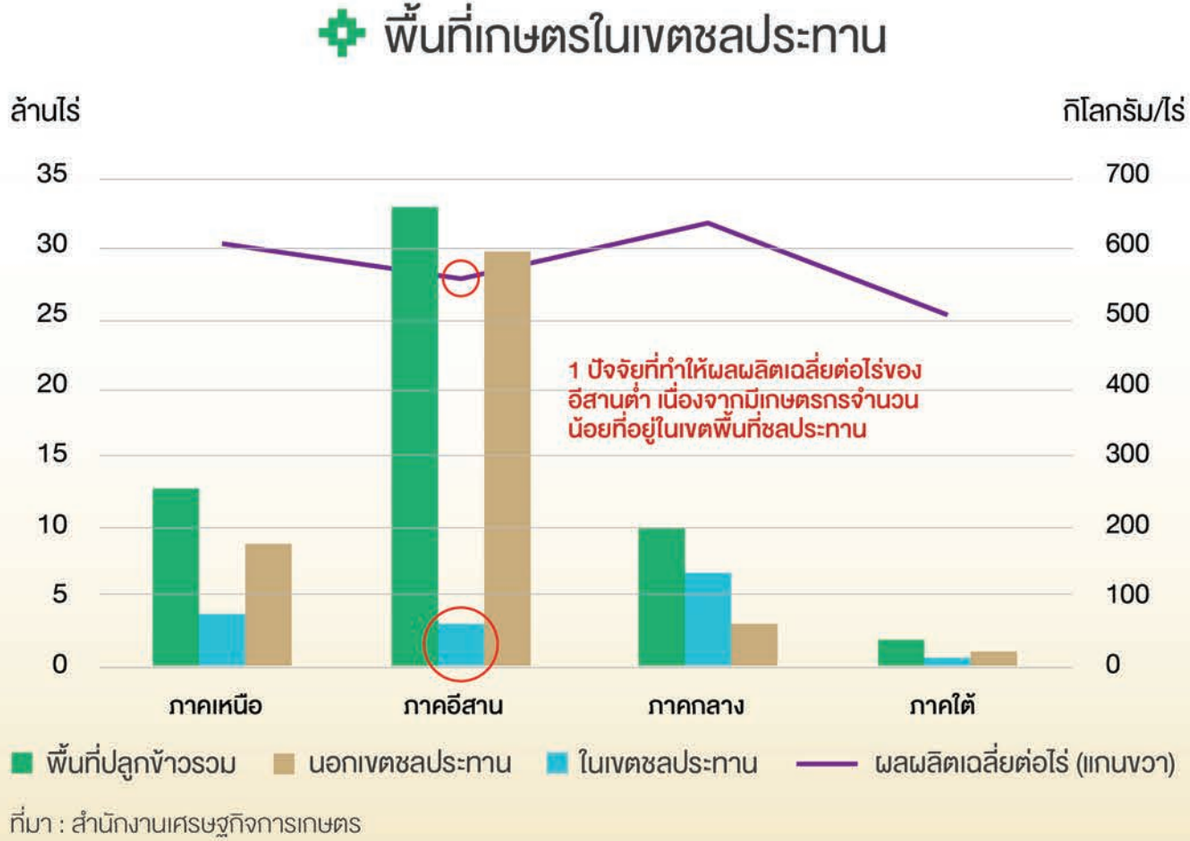
ปริมาณน้ำในอ่างกักเก็บขนาดกลาง (หน่วย: ล้านลูกบาศก์เมตร)

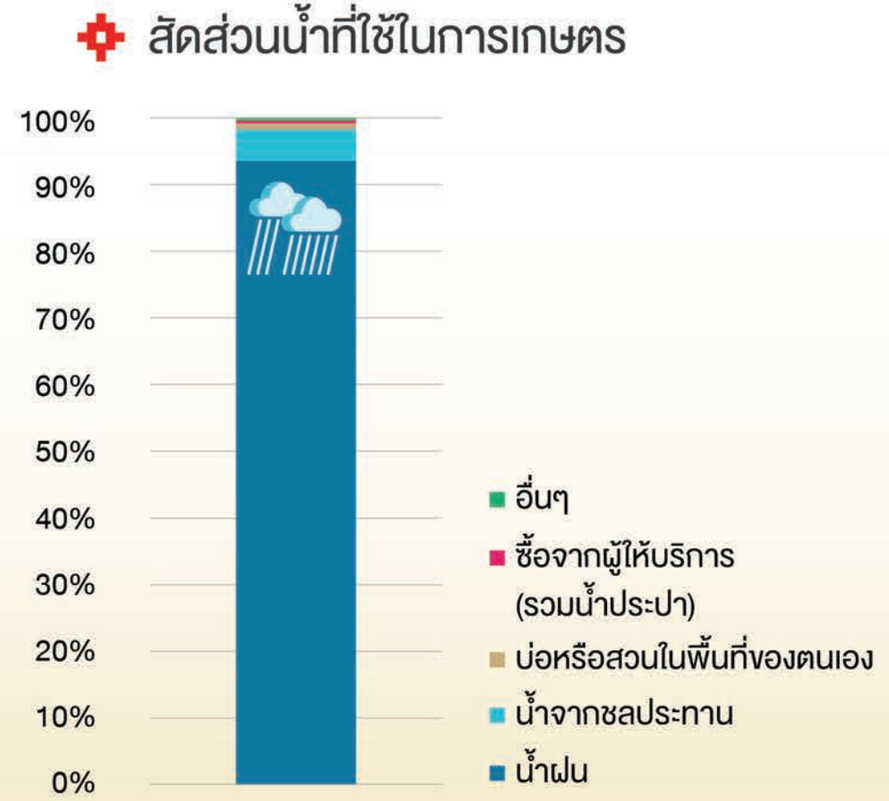
ที่มา : กรมชลประทาน

ปริมาณน้ำกักเก็บที่มาก จะทำให้กรมชลประทานสามารถระบายน้ำเพื่อให้เกษตรกรสูบน้ำไปใช้ในการเกษตรได้มากขึ้นในรอบการผลิตถัดไป ซึ่งอีสานอินไซต์คาดการณ์ว่าผลผลิตสินค้าเกษตรในรอบการผลิตหน้าจะปรับตัวสูงขึ้นประมาณ 5%

การขยายพื้นที่ชลประทานในอีสาน จะช่วยยกระดับผลผลิตการเกษตรต่อไร่เพิ่มขึ้น

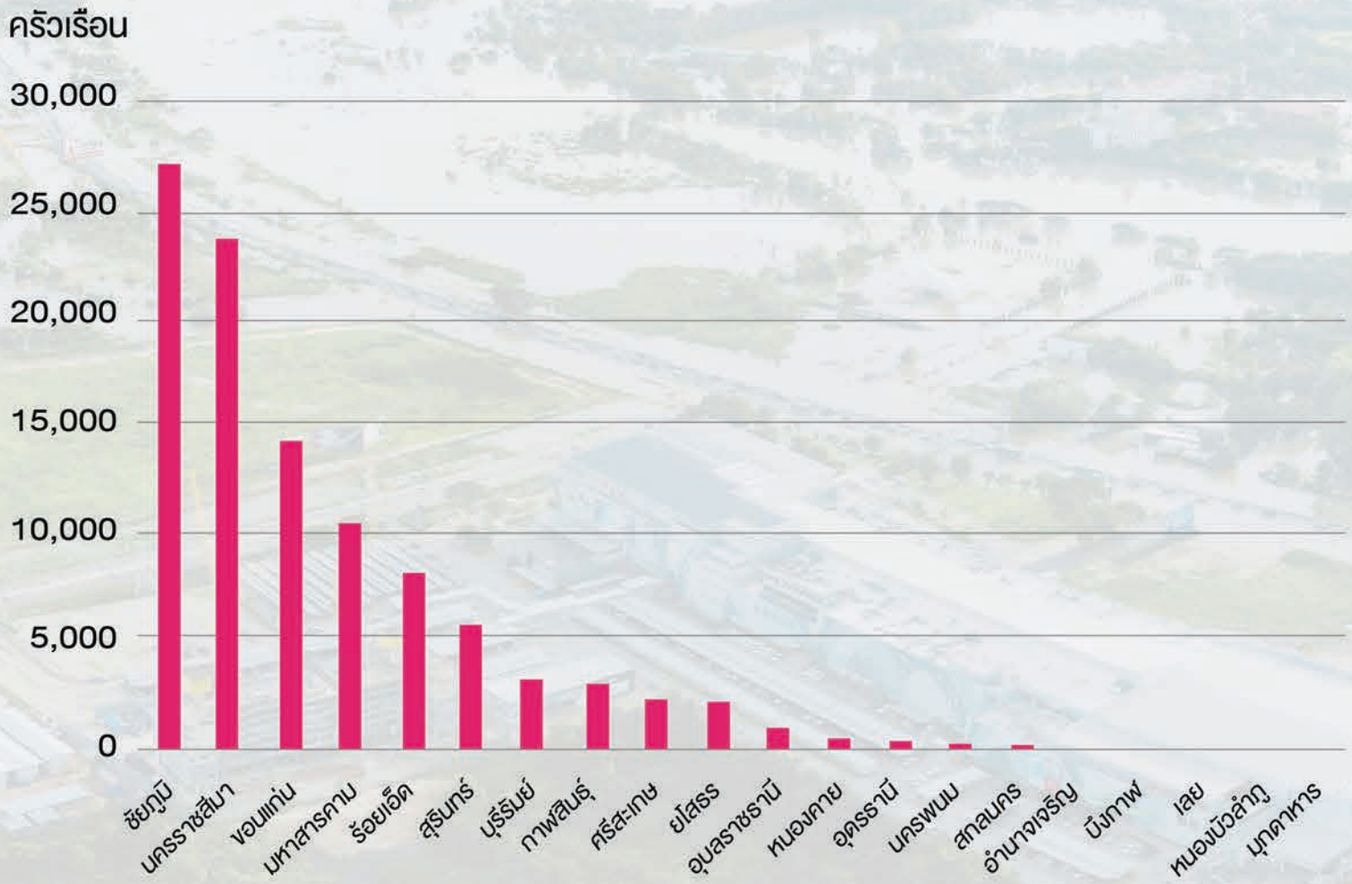
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาคอีสานเป็นภาคที่มีการปลูกข้าวมากที่สุด แต่ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน ทำให้การเพาะปลูกต้องพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลักจึงเป็นสาเหตุให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่นหากมีการเพิ่มขนาดพื้นที่ชลประทานให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงน้ำเพื่อการเพาะปลูกจะช่วยยกระดับการเกษตรในภาคอีสาน

ปี 2564 มีครัวเรือนอีสานมากกว่า 1 แสนครัวเรือนได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม

ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม

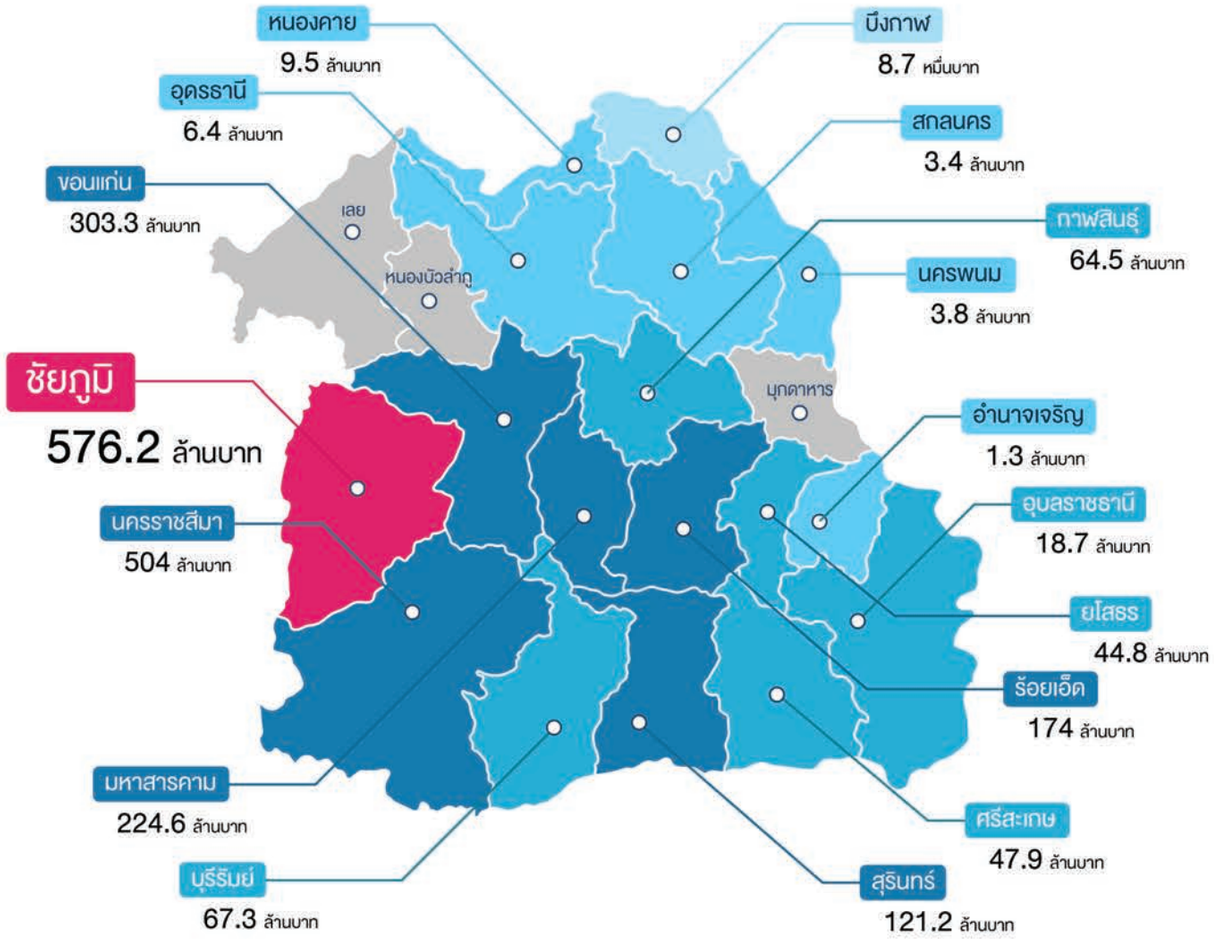
ที่มา : กรมควบคุมและบรรเทาสาธารณภัย

ครัวเรือนอีสานกว่า 101,000 ครัวเรือนได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม โดยเฉพาะครัวเรือนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรมาก และพื้นที่ที่ประสบกับน้ำท่วม 2 รอบในช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน

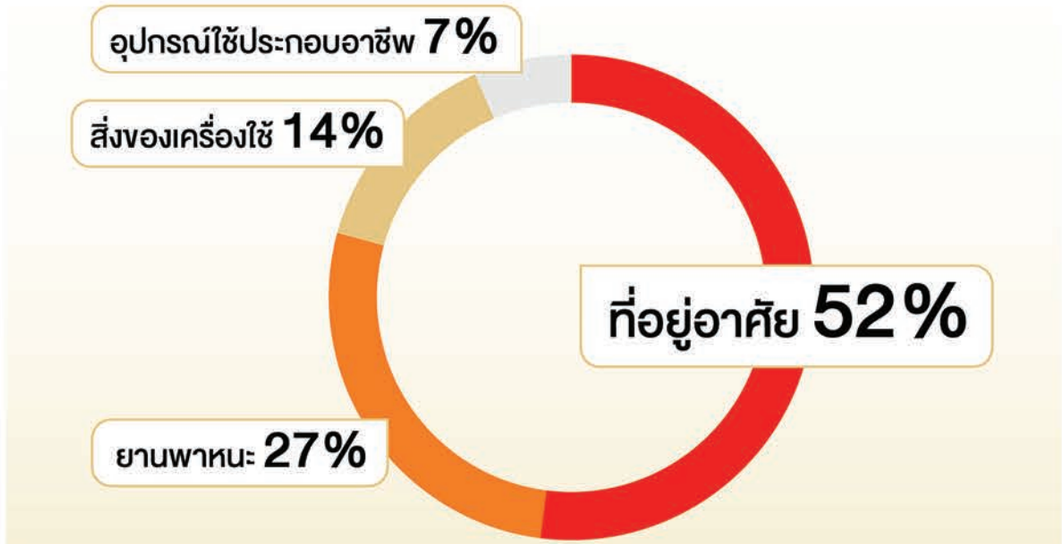
ครัวเรือนอีสานได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมมากกว่า 2.1 พันล้านบาท โดยชัยภูมิได้รับผลกระทบมากที่สุด

ประมาณการความเสียหายจากน้ำท่วม

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สัดส่วนสินทรัพย์ที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วม

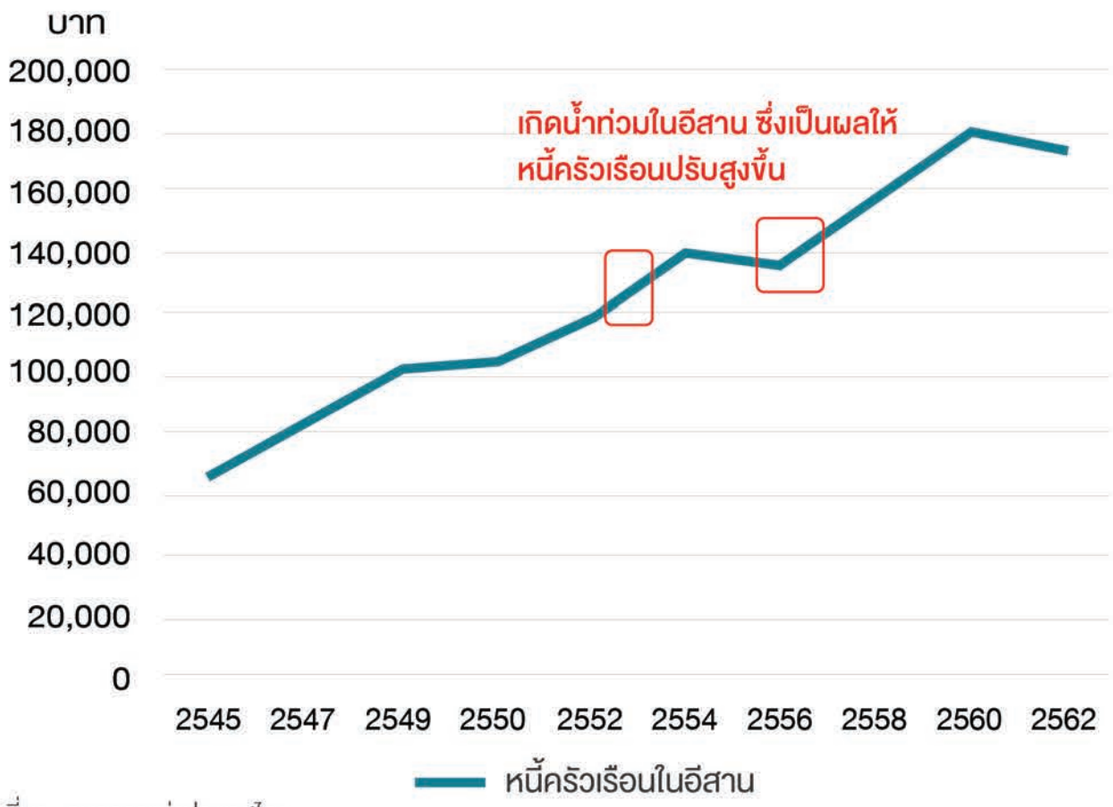

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

กลุ่มที่อยู่อาศัยได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมมากที่สุด โดยอีสานอินไซต์ประมาณความเสียหายต่อภาคครัวเรือนไว้ที่ **2.1 พันล้านบาท**

น้ำท่วมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ผลักให้**หนี้ครัวเรือนอีสานปรับตัวสูงขึ้น** โดยคาดการณ์ว่าจะสูงขึ้น 12%

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

น้ำท่วมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ผลักให้หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนอีสานปรับตัวสูงขึ้น

แม้สถานการณ์น้ำท่วมปี 2564 จะไม่รุนแรงเท่าปี 2553 และช่วงปี 2556-2557 ที่หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนอีสานปรับเพิ่มขึ้น 18% และ 16% ตามลำดับ โดยอีสานอินไซต์คาดการณ์ว่าหนี้สินของครัวเรือนอีสานปี 2564 จะปรับตัวสูงขึ้น 12%

หนี้ครัวเรือน ในกลุ่มค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และกลุ่มการดำเนินธุรกิจปรับสูงขึ้นอย่างมากหลังได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม

การเปลี่ยนแปลงและสัดส่วนหนี้ครัวเรือนหลังจากน้ำท่วม

	การเปลี่ยนแปลง	สัดส่วนหนี้
หนี้สินทั้งสิ้น	9.92%	100%
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	10.94%	40.56%
เพื่อใช้ทำธุรกิจ	23.13%	37.24%
เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	0.38%	19.95%
เพื่อใช้ในการศึกษา	-5.69%	1.92%
อื่นๆ	-37.98%	0.34%

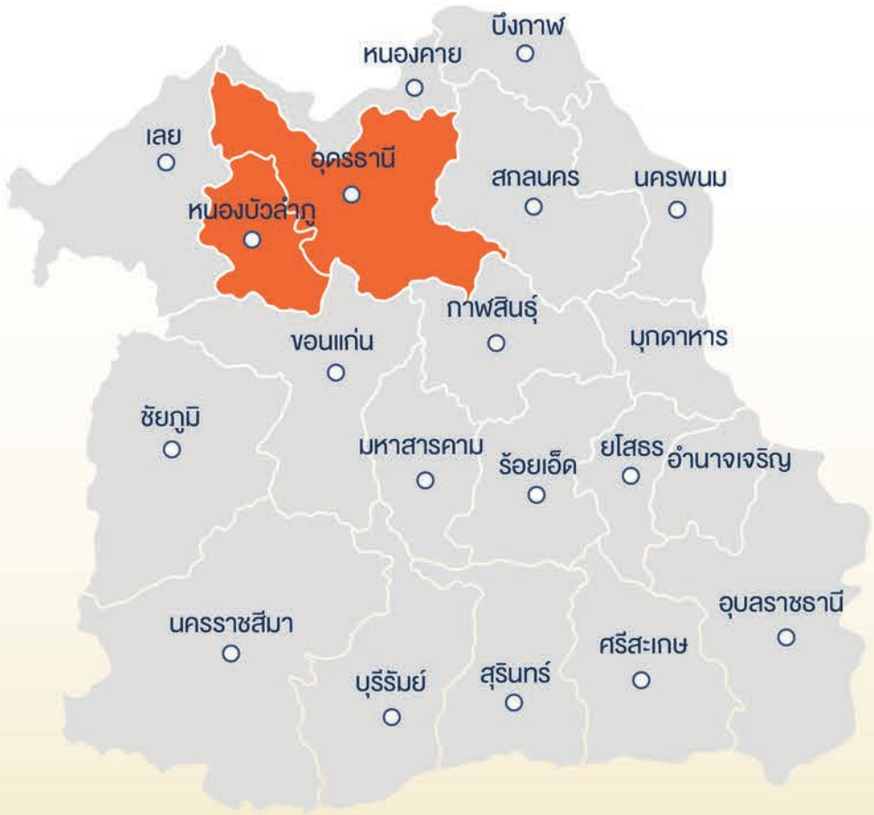
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผลกระทบจากน้ำท่วมส่งผลให้หนี้กลุ่มค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ทั้งการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย การซื้อและซ่อมสิ่งของเครื่องใช้ที่เสียหายจากการถูกน้ำท่วมปรับตัวสูงขึ้น

นอกจากนี้ยังส่งผลให้หนี้เพื่อการทำธุรกิจปรับตัวสูงขึ้น โดยเป็นผลมาจากการที่สินค้าคงเหลือ และอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการประกอบธุรกิจได้รับความเสียหาย

ผลจากน้ำท่วมทำให้หลายพื้นที่ในอีสานมีน้ำใช้ถึงไตรมาสที่ 1 ปี 2565 ยกเว้น**จังหวัดอุดรธานีและหนองบัวลำภู**ที่มีโอกาสเกิดภัยแล้งได้

พื้นที่เสี่ยงประสบภัยแล้ง

ที่มา : ศูนย์ป้องกันวิกฤตน้ำ

เนื่องจากอานิสงส์ของน้ำท่วมในปี 2564 ทำให้หลายพื้นที่ในอีสานมีปริมาณน้ำกักกับเพียงพอทั้งการใช้เพื่อผลิตน้ำประปาและใช้ในการเพาะปลูกไปถึงไตรมาสที่ 1 ปี 2565

ยกเว้นบางพื้นที่ของจังหวัดหนองบัวลำภูและอุดรธานีที่มีโอกาสเกิดภัยแล้งได้เนื่องจากปริมาณน้ำกักเก็บลดลงจากปีก่อนหน้า

คณะผู้จัดทำ

พันธวิศ กิตติสุวรรณ
นักวิเคราะห์

ปัญญารัตน์ บุสทิพย์
นักวิเคราะห์

รพี สมสุข
นักวิเคราะห์

รุจิมภัสร์ ก่อจิตวิศาล
นักวิเคราะห์

วชิรวิทย์ คงน้อย
Data analyst

ตรวงรัตน์ แจ่มจันทร์
Graphic Designer

ชลลดา ศรีเมือง
Graphic Designer

ผศ.ประเสริฐ วิจิตรนพรัตน์
ที่ปรึกษาโครงการ

ผศ.ดร.จักรกฤช เจียวิริยบุญญา
ที่ปรึกษาโครงการ

ผศ.ดร.นรชิต จิรสัทธรรม
ที่ปรึกษาโครงการ

Powered by econ
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
FACULTY OF ECONOMICS, KHON KAEN UNIVERSITY

Insight & Outlook

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทวิเคราะห์นี้เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียนเท่านั้น
ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น